

Predsedniške volitve se bližajo

Jonas in Waldheim na Koroškem

Po velikih volilnih odločitvah v letu 1970 (deželnozborske, državnozborske in občinske volitve) bodo v nekaj tednih Avstrijci spet pozvani, da stopijo v volilno celico. Tokrat gre za najvišje mesto v državi, za zveznega predsednika.

Obe veliki avstrijski stranki sta se odločili za samostojen nastop pri teh odločilnih volitvah. Socialistična stranka kandidira ponovno dosedanjega zveznega predsednika Franza Jonasa, Avstrijska ljudska stranka pa upa doseči najvišje mesto z diplomatom dr. Kurtom Waldheimom.

Narodni svet koroških Slovencev je na svoji zadnji seji razpravljal tudi o zadržanju pri tej odločitvi in je sklenil, da ne bo podprl nobenega izmed dveh kandidatov. V diskusiji pred sklepom so odborniki izrazili mnenje, da je slovenski volivec na Koroškem zrel zadosti, da bo znal presoditi, kdo izmed obeh kandidatov je najpripravnejši za odgovorno mesto zveznega predsednika. Vendar so odborniki hkrati tudi povedali, da tako zadržanje Narodnega sveta ne izključuje objektivne in vsestranske informacije o osebnostih kandidatov, kajti le na podlagi objektivne informacije more volivec presoditi, komu naj odda svoj glas.

Sprva je treba povedati, da je mesto zveznega predsednika pomembnejše, kakor si to marsikdo misli. Posebno jasno se je to pokazalo pri sestavitvi socialistične manjšinske vlade po lanskim državnozborskih volitvah. Dejansko je zvezni predsednik omogočil sedanjemu kanclerju Kreiskemu, da sestavi manjšinski kabinet, kajti predsednik designira kanclerja in prezident inštalira možne koalicije ali enostrankarske vlade. Na osnovi predsedniške odločitve je torej prišlo do enobarvne vlade, ki je mogla do danes obstajati le v tihi koaliciji s Svobodnjaško stranko.

Vendar ima zvezni predsednik poleg tega še vrsto drugih važnih funkcij. Tako lahko razreši parlament, tako je vrhovni poveljnik avstrijske vojske itd.

Iz tega razvidimo, da nikakor ni vseeno, kdo zavzame najodgovornejše mesto v državi.

In kdo sta kandidata? Dosedanji predsednik Franz Jonas izhaja iz številne delavske družine. Vojaški rok je služil že v prvi svetovni vojni; po vojni pa je bil tudi »Abwehrkämpfer« na Koroškem. Potem je delal kot stavec in korektor na Dunaju. Sledila so leta politične negotovosti. Po drugi svetovni vojni pa se pričelja njegova politična kariera. Končno postane dunajski župan, dokler ga avstrijsko ljudstvo ne pokliče na mesto zveznega predsednika.

Dr. Kurt Waldheim je znatno mlajši od Franza Jonasa. 1918 se je rodil na Nižjeavstrijskem kot sin učitelja. Študiral je na juridični fakulteti in na konzularni akademiji, nakar se je kmalu začela njegova diplomatska pot. Bil je potem avstrijski poslanik pri Združenih narodih ter od leta 1968 naprej zunanji minister v Klausovem kabinetu. Zaaj je spet poslanik pri Združenih narodih. Dr. Kurt Waldheim poudarja, da ni član Avstrijske ljudske stranke in da je zaradi tega lažje sprejemljiv tudi za volivce, ki sicer niso volivci ÖVP.

V teh dneh sta oba predsedniška kandidata obiskala Koroško. Medtem ko je Jonas govoril v Celovcu, Beljaku in v zgornji draški dolini, je dr. Kurt Waldheim obiskal tudi južne kraje Koroške. V Pliberku je v debati z nekaterimi našimi rojaki izja-

Kmetje odločno za dvig življenjskega standarda

Po celovski demonstraciji protest nižjeavstrijskih kmetov

Po celovski demonstraciji v prvi polovici preteklega tedna (NT je o njej poročal!) je prišlo ob koncu tedna tudi v avstrijskem glavnem mestu do odločnega in glasnega protesta kmetov proti vladni politiki, ki ima za upravičene težnje kmetov gluha ušesa. Na Dunaj je prišlo iz vsega nižjeavstrijskega okolišja okoli 10.000 kmetov s 7000 traktor-skimi vozili. Kmetje, ki jih je vodil predsednik nižjeavstrijske kmečke zveze (Bauernbund, ÖVP) deželni glavar Maurer, so zahtevali v pogovoru s kanclerjem Kreiskim predvsem dvoje: zvišanje cene mleka in dovoljenje za uporabo cenejšega dizla. Kancler Kreisky pa je že poprej graški in celovski Kleine Zeitung izjavil: „Za kmete niti groša.“ To in pa dejstvo, da je kancler primerjal kmečko demonstracijo, ki je potekala zaradi discipliniranosti demonstrantov in Dunajčanov v redu in miru s komunističnim poskusom puča v povojnih letih, je povzročilo močno negotovanje. Razumljivo je, da je ta primerjava kmete močno razburila.

V zadnjih dneh pa se je kanclerju pripetila še neka napaka: skušal je pridobiti kmete zase, da jih tako odtegne vplivu Bauernbunda oziroma Ljudske stranke. Očitno mu to ne bo uspelo, čeprav bi seveda oslab-

ljena velika opozicijska stranka prišla v prid samo manjšinski socialistični vladi.

V preteklem tednu smo poročali, da se je tudi naš zastopnik v celovski kmetijski zbornici ekonomski svetnik Mirko Kumer odločno zavzel za izboljšavo kmečkega življenjskega standarda. Pri tem se je poslužil tudi slovenske materine besede. Ker je nemško-nacionalni list „Kärntner Nachrichten“ dolžil predsednika Sodata (ÖVP), da ni posegel vmes in ni odzval Mirku Kumeru besede, smo se zanimali za pravno situacijo na pristojnem mestu in poizvedeli tole: Mirko Kumer je le-to, kar je povedal prej že v nemščini, ponovil in citiral tudi v svojem materinem jeziku. Mar ne bi smel kak zbornični svetnik, čeprav je običajni občevalni jezik pri sejah nemški, citirati kakega angleškega ali francoskega avtorja? Zato je bil napad svobodnjaškega svetnika Leitgeba na poslevo-dečega predsednika dr. Goessa oziroma na predsednika Sodata (oba ÖVP) neutemeljen in brezpredmeten. Predsednik je upravičen odtegniti komu besedo le tedaj, če tisti očitno ne govori k obravnavani stvari ali pa če krši običajne zakone parlamentarnega občevarja. Vsega tega naš zastopnik Mirko Kumer ni storil, zato je prav, da mu predsednik Sodata ni odzval besede.

„Heimatdienst“ priznava obstoj štajerskih Slovencev

Člen 7 državne pogodbe govori o Slovincih na Koroškem in Štajerskem ter o Hrvatih na Gradiščanskem. Štajerske Slovence tudi omenja Heribert Jordan v odgovoru na članek „Der Dachverband“ („Strešna organizacija“, ki ga je objavila KTZ 13. marca 1971. KTZ našteva v tem članku organizacije, vključene v KHD. O „Heimatdienstu“ piše, da nima nobene zveze „s slovitim Heimatdienstom iz let 1918—20“. To trditev zavrača Jordan z ugotovitvijo, da so KHD na novo ustanovili leta 1955 vodilni možje KHD iz leta 1920, npr. prof. Miltschinsky, polkovnik Klinge, rajni stotnik Fritz in številni drugi. Nadalje odgovarja Jordan, da se zadnjih 15 let ni izrekel nihče proti KHD, da pa imajo na tisoče pritrdilnih izjav.

Poučno je Jordanovo zagovarjanje o tr-

vil, da se bo v primeru svoje izvolitve za zveznega predsednika zavzel tudi za uresničitev člena 7 avstrijske državne pogodbe. Prav tako je v Pliberku dementiral neko časopisno vest, ki je poročala o tem, da je Waldheim kot zunanji minister označil člen 7 kot izpolnjen.

Avstrijsko ljudstvo se bo 25. aprila odločilo med Jonasom in Waldheimom. Glasovalo bo o tem, kdo je bolj pripraven za najvišje mesto. Zeleti bi vsekakor bilo, da se volivci ne bi odločili po zgolj strankarskih merilih, ampak da bi res videli v prvi vrsti osebnost kandidata. Zvezni predsednik ima važno funkcijo v notranje- in zunanje-političnem oziru. Zato pričakujemo tudi od slovenskih volivcev, da bodo trezno presodili situacijo in se potem odločili.

Za predsedniške volitve predpisuje avstrijski volivni zakon pod kaznijo volivno dolžnost za vse državljane, ki imajo volivno pravico.

Tito na državnem obisku v Italiji

Decembra lanskega leta je državni predsednik maršal Tito nameraval obiskati Italijo. Zaradi izjave italijanskega zunanjega ministra je maršal Tito svoj obisk zadnji dan odpovedal.

Sedaj so sporna vprašanja poravnana in Tito bo svoj štiridnevni obisk v Italiji nastopil 25. marca. Pri tej priložnosti je predvideno srečanje s papežem Pavlom VI.

Objava KSŠ na Dunaju

Klub slovenskih študentov na Dunaju nam je poslal ta prispevek. Članek smo nekoliko spremenili in dopolnili.

Jutri, v petek, 26. marca, se bo moral zagovarjati pred okrajnim sodiščem v Celovcu dijak Borut Marjan Sturm. Dolžijo ga, da je dodal v noči na 26. oktober nemškemu napisu »Hermagor« še slovensko krajevno ime »ŠMOHOR«. S tem da je zlobno poškodoval tujo lastnino (§ 468 StG).

Znano je, da so se 26. oktobra pojavili v vseh krajih južne Koroške, kjer so okrajna sodišča, dvojezični krajevni napisi.

Akcija je nameravala opozoriti na neizpolnjene obveznosti, ki jih je sprejela Avstrija v členu 7 državne pogodbe, da brani in zagotovi obstoj in enakopravnost koroških Slovencev. Prva tovrstna akcija je bila v noči od 8. na 9. oktober, ena je bila sredi decembra lani, zadnja pa v začetku februarja.

Akcijam je sledila gonja proti tako imenovanim »slovenskim ekstremistom«, ki so jo sprožili časopisi, društva ter razne privatne osebe. Vsi pa so nalašč zamolčali, na kaj so akcije sploh hotele opozoriti.

Vsiljuje se zato interpretacija, da skušajo na Koroškem in v Avstriji odpraviti zarodke sporov, ki obremenjujejo tako odnose med večinskim narodom in slovensko narodno skupnostjo kakor tudi utegnejo kaliti meddržavne in dobrososedske odnose, s policijskim in sodnijskim zasledovanjem, ne pa z doslednim izpolnjevanjem člena 7 državne pogodbe. Tudi deželnim oblastem najbrž ne bi bilo po volji, če bi tako postopanje interpretirali kot integralen del in vsebino pomirjevalne politike. Ne bi vodilo tudi do cilja, če hočemo napraviti iz tega postopka precedenčni primer. Zato zahtevamo ukinitve kazenskega postopka.

Djak Borut Marjan Sturm pa je tudi obtožen po § 312 StG, da je žalil uradno osebnost, to je policista, ki ga je zasliševal po akciji v noči od 25. na 26. oktober. Ob začetku lanskim Koroških kulturnih dni je namreč opozoril udeležence, da sedi med njimi človek, ki ga je zasliševal po metodah tretjega rajha.

AMERIŠKI ČRNCI SE SELIJO V MESTA

V zadnjih desetih letih se je okrog 3,4 milijona črncev preselilo v mesta. Zdaj imajo že v štirih mestih večino, medtem ko so leta 1960 imeli večino le v enem mestu. V 7 drugih mestih jih je več kakor 40 odst. Tudi belci se seveda selijo v mesta, in sicer jih je v tem času odšlo 12,5 milijona s podeželja v mesta. Toda z druge strani je v teku gibanje v nasprotni smeri. Tako se je 2,5 milijona belcev izselilo iz velikih mest, iz New Yorka na pr. 617.000, medtem ko se je v New York priselilo 579.000 črncev. Razmeroma največ črncev ima Washington, to je glavno mesto Amerike. Tu je bilo leta 1960 53,9 odst. črncev, leta 1970 pa že 71,1 odst. V New Yorku jih je bilo leta 1960 34,1 odst.

V današnji številki NT nadaljujemo bistvene dele radijske oddaje o koroških Slovencih:

Im Brennpunkt

Die Kärntner Slowenen. Ö1, 11. III. 1971

Staatsvertragsverpflichtungen erfüllen

Der Führer des der ÖVP nahestehenden Volksrates der Kärntner Slowenen Dr. Reginald Vospernik gibt sich in dieser Frage bereits weniger emotionsbetont, wesentlich sachlicher:

Dr. Vospernik: Die Minderheitenfeststellung ist weder im Staatsvertrag von Saint Germain noch im Staatsvertrag von Belvedere, also von Wien aus dem Jahre 1955, gefordert als Grundlage für Durchführung von Minderheitenschutzbestimmungen. Das wäre, glaube ich, schon Grund genug, sie abzulehnen. Es gibt aber darüber hinaus noch andere gewichtige Gründe: So wissen wir, daß es in Kärnten immer wieder vorkommt, daß mit den Begriffen heimat-treu, jugoslawisch, windisch, slowenisch usw. Furore gemacht wird und daß man hier also bei einer Minderheitenfeststellung ganz gewiß auch diese Frage ins Spiel bringen würde, und das müssen wir natürlich ablehnen, da das Bekenntnis zu einer Sprache, zu einem Volk nicht eo ipso auch das Bekenntnis zu einem fremden Staat ist. Im Gegenteil.

Volkszählung 1951 als Grundlage für Volksgruppenschutz

Prof. Theodor Veiter: Für die Abgrenzung des gemischtsprachigen bzw. zweisprachigen Gebietes zum Zwecke der Feststellung der gemischtsprachigen Gemeinden und damit für die Erfüllung des Artikels 7 des Staatsvertrages bildet die sogenannte Minderheitenfeststellung keineswegs die notwendige Voraussetzung. Es handelt sich ja um reines Sprachenrecht, um Ansprüche auf den Gebrauch oder die Berücksichtigung der slowenischen Sprache, sodaß die Feststellung der Einwohner, die zum slowenischen Volk gehören oder sich zu diesem bekennen, darüber gar nichts aussagen würde, wie viele Bewohner der Sprache nach Slowenen, also Sprachslowenen sind. Welches Territorium als zweisprachig gelten soll, ist sehr leicht zu ermitteln. Für die Gerichtssprache ergeben sich zwanglos auf Grund der Volkszählung 1951, der letzten vor Abschluß des Staatsvertrages, und selbst noch jener von 1961, als Bezirksgerichte, die zweisprachig zu führen sind, Klagenfurt, Hermagor, Villach, Rosegg, Ferlach, Völkermarkt, Bleiburg, Eberndorf und Eisenkappel. Ferner in Rechtssachen ohne Anwaltzwang das Landesgericht Klagenfurt und vergleichbare Gerichte wie Arbeitsgericht, Einigungsamt. Selbstverständlich gilt diese Zweisprachigkeit und somit die gleichberechtigte Zulassung des Slowenischen nur für Prozeßparteien und Einschreiter aus zweisprachigen Gemeinden dieser Gerichtssprengel. Als zweisprachige Gemeinden kommen jene in Betracht, in welchen 1951, allenfalls 1961 neben Einwohnern deutscher Umgangssprache auch Sprachslowenen festgestellt wurden. Es sind dies die Gemeinden, an deren Bürgermeister Landeshauptmann Hans Sima seine Empfehlung vom 3. September 1968 gerichtet hat, somit vier Gemeinden im Bezirk Hermagor, 14 Gemeinden im Bezirk Villach-Land, 17 Gemeinden im Bezirk

ORF: Haben Sie darüberhinaus auch die Befürchtung, daß die Zahlen weiterhin rückläufig sein könnten.

Vospernik: Ja, wir haben nicht nur die Befürchtung, sondern die Zahlen sind ja rückläufig. Wir sehen das an den Volkszählungsergebnissen 51 und 61. Im Jahre 51 hat es in allen Kombinationen noch etwa 42.000 Slowenischsprachige gegeben und im Jahre 61 gab es nur noch etwa 25.000. Also ist die Zahl der Slowenischsprachigen nahezu um die Hälfte zurückgegangen.

Dr. Franz Zwitter: Ich glaube daß die Vertragspartner damals, anlässlich der Unterfertigung des Staatsvertrages, genau wußten, um welches Gebiet es sich handelt. Nur das sage ich, daß man den Staatsvertrag erfüllen muß nach dem Zeitpunkt, nach dem man unterschrieben hat, denn sonst könnte man ja die Verwirklichung und Erfüllung des Staatsvertrages hinausschieben und dann nach 30, 40 Jahren sagen: Nun gibts keine Slowenen mehr, also brauchen wir den Staatsvertrag nicht erfüllen.

Klagenfurt-Land und 17 Gemeinden im Bezirk Völkermarkt. Ailerdings kämen noch einige weitere Gemeinden hinzu, die jedenfalls nach der Praxis zum Schulsprachengesetz ebenfalls als gemischtsprachig gelten. Ich halte eine dem Artikel 7 Rechnung tragende Einigung auch mit den slowenischen Verbänden hiezu für unschwer möglich. Hinsichtlich der Minderheitsschulen ist das zweisprachige Territorium in keiner Weise umstritten, jedenfalls nicht seitens der Minderheit. Das zur Ausführung des Bundesgesetzes über die Minderheitenschulen in Kärnten ergangene Landesgesetz vom 10. Juli 1959 hat die Volksschulen mit zweisprachigem Unterricht genau definiert. Hinsichtlich des Territoriums, auf welchem zweisprachige topographische Aufschriften laut Artikel 7 anzubringen sind, gehen die Meinungen allerdings weit auseinander. Man wird aber wohl nicht fehlgehen, daß bei Feststellung von mindestens 10% Sprachslowenen bei der letzten Volkszählung vor Abschluß des Staatsvertrages, 1951 also, mindestens die Ortsaufschrifttafeln, Straßentafeln, Verkehrsschilder zweisprachig sein sollten.

Der 10. Oktober 1970

ORF: Herr Landeshauptmann Sima, warum haben die Slowenen an den Feiern zum 10. Oktober nicht teilgenommen?

Sima: Es ist eine Veranstaltung gewesen des Landes Kärnten, durchgeführt von der Kärntner Landesregierung, dem legitimen Organ, das über Volkswahlen beauftragt ist, namens aller Kärntner zu agieren. Daher kann man nicht davon sprechen, daß es keine gemeinsame Veranstaltung war. Es sind alle Kärntner aufgefordert worden, hier mitzuwirken; in meinem Auftrag sind auch die slowenischen Organisationen aufgefordert worden, mitzutun. Nach einiger Überlegung haben die beiden verantwortlichen Obmänner dieser Organisationen schriftlich mitgeteilt, daß sie davon Abstand nehmen wollen.

ORF: Es wird von slowenischer Seite behauptet, man hätte sie von der Organisation der Veranstaltung ausgeschlossen, man hätte sie mit einem fertigen Modell der Feier konfrontiert und unter diesen Umständen konnten sie sich nicht bereit erklären, mitzuwirken.

Sima: Ja, das ist die nachträgliche Erklärung, die ich nicht billigen kann. Es ist am Beginn der Vorbereitungsarbeiten an die Organisationen, an die beiden, herangetreten worden, und es war da noch kein Programm da.

Tone Remec, Abgeordneter im slowenischen Parlament

ORF: Die Aktivität des Kärntner Bildungswerkes, einer der Vereinigungen, die dem KHD angehören, läßt das Gespenst einer Germanisierungspolitik entstehen. Und dieses Schreckgespenst wird auch in Laibach immer wieder beschworen, wie aus den Erklärungen des Abgeordneten Tone Remec, einem angehörigen des Parlaments der Republik Slowenien, hervorgeht.

Herr Abgeordneter, gibt es für Sie das Problem der Kärntner Slowenen und wenn ja, wie stellt es sich Ihnen?

Remec: Die Fragen der demokratischen Freiheiten, der politischen Kultur, sind nicht ein Bedürfnis der Kärntner Minderheit allein, sondern der fortschrittlichen Kräfte Österreichs überhaupt.

ORF: Was nun die Kärntner Slowenen im besonderen betrifft, wo sehen Sie hier das spezielle Problem?

Remec: Nicht nur, daß Österreich den Verpflichtungen aus dem Staatsvertrag nicht nachkommt, es verletzt diese sogar ausgesprochen. Es gibt in diesem Gebiet zahlenmäßig genau so viele Slowenen wie im Jahre 1910, abzüglich jener, die abgewandert oder verstorben sind. Wegen des Druckes der Germanisierungspolitik wagen sich viele von ihnen nicht mehr, sich als Slowenen zu deklarieren, aber sie konstituieren den slowenischen Volksraum. Ich muß besonders betonen, daß jedwede Forderung nach einer neuerlichen Zählung oder Feststellung der Minderheit auch eine direkte Aktion zur Reduzierung der Minderheit darstellt.

ORF: Glauben Sie, daß die Germanisierungstendenzen heute immer noch vorhanden sind, in Österreich und besonders in Kärnten?

Remec: Was bedeuten denn sonst die Schreibweise der Presesorgane des HD und die anderen nationalistischen Aktionen, zu denen es besonders anlässlich der Kärntner Volksabstimmungsfeiern kam, als daß diese Kräfte nicht nur vorhanden, sondern auch aktiv tätig sind?

ORF: Sind es nur Empfindlichkeiten, auf die Abgeordneter Tone Remec hier zu sprechen kommt? In der Oktobernummer der Mitteilung des KHD „Ruf der Heimat“, auf die der Slowene anspielt, heißt es u. a. wörtlich: „Die Geschichte in Kärnten hat noch keinen ‚Schlußstrich‘ gezogen. Sie

zieht ihn unter zwei Völkern nur, wenn eines von ihnen nicht mehr besteht. So ist der Abwehrkampf von 1920 im Jahr 1970 immer noch Abwehrkampf mit den Waffen des Herzens und des Geistes und wird es bleiben, so lange es ein deutsches Volk hier, ein slowenisches dort gibt.“ Diese Sätze haben nicht nur neuen Konfliktstoff in Kärnten geschaffen, sondern sogar bilaterale Probleme aufgeworfen. Heribert Jordan, der Obmann des KHD, erklärte dazu:

Jordan: Hier wurde ein Satz herausgerissen aus einem Aufsatz, der schon gar nicht böswillig ist, er beinhaltet, sondern nur geschichtliche Tatsachen darstellt. Es ist doch völlig klar, wenn von Seite der Slowenen und von Seite Laibachs ständig wieder Unruhe ins Land getragen wird, so kann man heute nicht sagen, daß die Geschichte einen Schlußstrich gemacht hat.

ORF: Absatz 5 des Artikels 7 des Österreichischen Staatsvertrages lautet: „Die Tätigkeit von Organisationen, die darauf abzielen, der kroatischen oder slowenischen Bevölkerung ihre Eigenschaft und ihre Rechte als Minderheit zu nehmen, ist zu verbieten.“ Zu dem Problem des KHD noch einmal der slowenische Abgeordnete Tone Remec: Sie sprachen vom KHD. Nun ist der Kärntner Heimatdienst keine Partei, kein politischer Faktor im Sinne der staatstragenden Organisationen. Warum wehren Sie sich gegen eine Privatorganisation, deren Meinung nicht ausschlaggebend sein kann?

Remec: Diese Organisation ist gemäß ihren Statuten vielleicht tatsächlich eine Vereinigung privater Reaktionen, sie stellt jedoch als solche eine direkte Gefahr für die Freiheiten ihrer Gesellschaft dar. Auf Grund ihrer Tätigkeit ist diese Organisation verfassungswidrig und sie steht in Widerspruch zu den Bestimmungen des internationalen Vertrages.

ORF: Nun sagten Sie vorhin, es sei ein Zeichen des Demokratisierungsprozesses, wenn Minderheiten ihre Meinung sagen dürfen. Warum soll nun die — meinerwegen — reaktionäre Minderheit nicht ihre Meinung sagen dürfen?

Remec: Die heutige Welt hat diese Frage durch ihren Sieg über den Faschismus beantwortet. Mein Vater verbrannte im Krematorium von Mauthausen. Und ich habe dem nichts hinzuzufügen.

Die Meinung des nicht betroffenen ORF

ORF: Immer wieder Ressentiments von beiden Seiten. Hier die Gloriele um den Abwehrkampf, mit allen Folgen bis in unsere Tage, auf der anderen Seite kommt das Nazi-KZ ins Spiel, mit dem Österreich heute nichts mehr zu tun hat. Auch Österreicher waren dort. Die einen bezeichnen alle österreichischen Slowenen als Kommunisten, die anderen jeden Kärntner als Nazi. Das kann nicht die Basis der Verständigung sein, die Basis eines Gesprächs über die Grenzen. Wir wollten es führen. Der jugoslawische Außenminister Tepavac hat es abgelehnt, zur Frage der Erfüllung des Staatsvertrages zu sprechen; auch die offiziellen Repräsentanten der Sozialistischen Republik Slowenien in Laibach. Interessant ist die Begründung dafür, die in einem Brief vom 25. Februar 1971 aus Ljubljana bei uns einlangte. Wörtlich heißt es dort:

„So wie immer bis jetzt waren auch diesmal die offiziellen Repräsentanten Sloweniens bei allen Bemühungen, die zur Lösung der offenen Fragen und damit zur Vertiefung der gutnachbarlichen Beziehungen zwischen unseren Ländern sowie zur Verbesserung der Lage der slowenischen Minderheit in Kärnten führen, für eine Zusammenarbeit bereit. Dennoch mußten wir dies-

mal aus prinzipiellen Gründen die Teilnahme ablehnen, als wir erfahren haben, daß in der Sendung auch die Vertreter des KHD mitwirken werden.“

Auf diesen Brief antwortete ich: „Wir haben als ORF die Aufgabe, unsere Hörer nicht nur einseitig zu informieren, sondern wollen in dieser Sendung die verschiedenen Standpunkte zu Wort kommen lassen. Wir können uns als unabhängiger Rundfunk — der ORF ist keineswegs ein Staatsrundfunk — nicht vorschreiben lassen, wer in den von uns gestalteten Sendungen zu Wort kommt. Die von der Informationsabteilung des Hörfunks geplante Sendung hat einzig und allein den Zweck, zum besseren Verständnis beider Seiten beizutragen. Die Repräsentanten der Sozialistischen Republik Slowenien hätten gerade im Österreichischen Rundfunk Gelegenheit gehabt, unzensuriert ihre Meinung zum Problem der slowenischen Minderheiten in Kärnten darzulegen.“ Darauf kam keine Antwort mehr.

Wir wollen aber dennoch ein Schlußwort zu dieser Sendung setzen, das Wort von Professor Veiter, der vielleicht zum Problem der Minderheiten in Europa den richtigen Standpunkt einnimmt:

Das Schlußwort des Wissenschaftlers

Veiter: Wie in nahezu allen Minderheitsgebieten Europas halten sich viele Angehörige der Mehrheit für kulturell höherstehend und lassen dies die Minderheitsangehörigen wissen, die es daher manchmal vorziehen, in Gegenwart von Mehrheitsangehörigen auf den Gebrauch ihrer Muttersprache zu verzichten. Eine politische Diskriminierung der Kärntner Slowenen hat es bis vor relativ kurzer Zeit gegeben, da sie im Minderheitenausschuß des Landtages nicht vertreten waren — sie sind es übrigens auch heute noch nicht — und im Landtag keinen Vertreter hatten und auch sonst in Landes-

gremien nirgendwo auch nur beratende Stimme zuerkannt erhielten, mit der einzigen Ausnahme der Landeslandwirtschaftskammer. In letzter Zeit hat sich dies gebessert, seitdem ein Slowene dem Landtag angehört — er ist aber nicht als Slowene Mitglied des Landtages — und wenigstens politische Gespräche mit der Minderheit auf Bundes- und Landesebene geführt werden, was früher so gut wie nie der Fall war. Entscheidend wird wohl sein, daß zwischen Mehrheit und Minderheit es zu Gesprächen kommt, die schließlich zu einer faktischen Gleichberechtigung führen.

PEKING SE ZANIMA ZA AMERIŠKA LETALA

Ameriška radijska in televizijska družba ABC je sporočila, da se Kitajska zanima za nakup ameriških potniških letal v vrednosti približno milijarde dolarjev (okoli 25 milijard šillingov).

Predstavniki neke družbe James Ryan ima o tej transakciji „diskretne pogovore“ s Pekingom. Ryan je te pogovore povezal s prizadevanji Kitajske, da bi obnovila pravico do uporabe zračnih hodnikov za civilni promet nad raznimi državami in da ustanovi svojo letalsko družbo za mednarodne proge. Dodal je, da se Kitajska prav zdaj pogaja o uporabi zračnih hodnikov, ki peljejo prek Pakistana in Turčije do Jugoslavije.

Občni zbor prosvetnega društva „Kočna“ v Svečah

V nedeljo, dne 21. marca 1971, je bil v Svečah občni zbor „Slovenskega prosvetnega društva Kočna v Svečah“. Udeležilo se ga je ob vrsti starejših članov precej mladih oseb. Občni zbor je pričel dr. Valentin Inzko. V imenu slovenskega prosvetnega društva je pozdravil med udeleženci g. župnika Martina Skorijanca, podžupana bistriške občine Francija Beguscha in kot zastopnika „Krščanske kulturne zveze“ dr. Janka Zerzerja.

Nato je sledilo delovno poročilo. Iz poročila je bilo razvidno, da je bilo težišče društvenega delovanja tudi v preteklem delovnem obdobju na pevskem področju. Moški zbor vodi zelo požrtvovalno prof. dr. Anton Feinig. S svojim vztrajnim delom in rednimi vajami je dvignil močno zborovo pevsko ravnanje. Tako je bil zbor povabljen, da sodeluje v okviru televizijske oddaje, ki jo je pripravila o koroških Slovincih danska televizija na pobudo Federalistične unije evropskih manjšin. V ta namen je bila posneta pri Adamu vrsta slovenskih narodnih pesmi. Snemanje je bilo 25. januarja 1969.

20. aprila 1969 pa je priredila „Slovenska prosvetna zveza“ v veliki koncertni dvorani Doma glasbe v Celovcu ob 70-letnici koroškega skladatelja Pavla Kernjaka slavnostno akademijo, pri kateri je zastopal moški zbor „Slovenskega prosvetnega društva Kočna iz Sveč“ „Krščansko kulturno zvezo“. Pri proslavi je sodelovalo nad 200 pevcev iz vseh predelov našega ozemlja. Poleg tega je gostoval sveški zbor tudi v Begunjah na Gorenjskem. Tako ljubljanski kot celovski radio pa sta posnela tudi vrsto koroških narodnih pesmi, ki jih je zapel pod vodstvom dr. Feiniga moški zbor. Poleg tega je posnel celovški radio za slovenske oddaje tako božične kot velikonočne pesmi.

Dr. Inzko je v društvenem delovnem po-

ročilu poudaril, da je s temi nastopi prekorčil domači pevski zbor lokalni okvir ter ponesel slovensko pesem preko televizije v mednarodno javnost, preko radia pa v širšo javnost v deželi in v Sloveniji. Morda so bila s tem poudarjena tudi na ta način sodobna težišča kulturne dejavnosti. Take nastope omogočajo danes razna komunikacijska sredstva.

V poročilu je bilo zavzeto tudi stališče do šolskih prilik v občini. Slišali smo, da je podvzel odbor odločne korake v obrambo materinščine pri verouku.

Poleg pevovodje se je udeležilo šolanja zborovodij v Bilčovsu tudi več pevcev sveškega pevskega zbora. Prav tako je bilo v zvezi s poročilom o prebranih knjigah povedano, da se bo udeležil na povabilo obeh prosvetnih organizacij tečaja za knjižničarje v Ravnah Pepi Begusch. V svojem blagajniškem poročilu je g. Begusch poudaril, da je včlanjenih trenutno v prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah 51 oseb. Članarina je bila pobrana, stanje blagajne je aktivno.

Po diskusiji o poročilih je predlagal dr. Feinig razrešnico odboru, ki je bila soglasno sprejeta. Prav tako je občni zbor soglasno potrdil na predlog Jozija Partla dosedanji odbor, na predlog dr. Janka Zerzerja pa je bila poleg tega na novo izvoljena v odbor Marica Oitzl. V odbor prosvetnega društva so bili izvoljeni: dr. Valentin Inzko za predsednika, Oitzl Pep za podpredsednika, Peter Sottowia za tajnika, Jozi Partl za namestnika, Pepi Begusch za blagajnika, Fridi Križner za njegovega namestnika, dr. Anton Feinig za knjižničarja ter Oitzl Marica.

Naj zaključimo to poročilo s ponovno zahvalo dr. Feinigu za vsa njegova prizadevanja, prav tako članom zbora za požrtvovalno sodelovanje. „Kočna“ pa bo tudi v bodoče glasnik slovenske kulturne dejavnosti.

Zborovodski tečaj v Bilčovsu in v Dobrli vesi

Obe osrednji kulturni organizaciji koroških Slovencev, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza, sta letos skupaj priredili zborovodski tečaj. Ta tečaj se je vršil v dveh obdobjih, in sicer je bil prvi delni tečaj 13. in 14. februarja pri Miklavžu v Bilčovsu, drugi pa 20. in 21. marca pri Rutarju v Dobrli vesi. Prvi tečaj so vodili prof. Radovan Gobec, prof. Branko Rajšter in dirigent akademskega pevskega zbora »Tone Tomšič«, Marko Munih, drugega pa zopet Radovan Gobec, Branko Rajšter in dr. Valens Vodušek.

Prof. Radovan Gobec nas je nekoliko seznanil z zborovsko literaturo — z najrazličnejšimi pesmimi, novejšimi in starejšimi, ki nam jih je zaigral tudi s posnetki. To je bilo važno predvsem za naše zborovodje za obogatitev njihovih pevskih programov. Prof. Branko Rajšter in dirigent Marko Munih pa sta nas vodila od tehnične obdelave pa do interpretacije pesmi. Že pri teh dveh priznanih glasbenikih se je videlo, da ima vsak dirigent svoj način štu-

dija pesmi. Medtem ko se je dirigent Munih obrnil na posamezne glasove kratko in večkrat in tako zaposlil celotni zbor, je prof. Rajšter iskal individualni kontakt s pevci.

Prof. Rajšter pa je govoril tudi še o osnovnih vokalnih izobrazbah; pri tem nas je opozoril predvsem na pravilno dihanje in nam pokazal razne dihalne in pevske vaje. Zborovodjem pa je predvsem polagal na srce, naj pred vsako vajo napravijo s svojimi pevci nekaj vpetnih vaj, da se pevski organ vpoje.

Zanimivo predavanje o koroški narodni pesmi s posnetki pa je imel dr. Valens Vodušek. Zopet smo lahko slišali lepoto in blagoglasje slovenske narodne pesmi.

Negativna stran zborovodskega tečaja pa je bila slaba udeležba. Tako v Bilčovsu kakor tudi v Dobrli vesi smo predvsem pogrešali učitelje, čeprav bi ravno njim bili taki tečaji v največjo korist. Upajmo, da se bodo začeli končno zavedati pomembnosti takih tečajev.

Kulturno poročilo iz Podjune

Dostikrat se zgodi, da se človek začudi ob navdušeni dejavnosti raznih podeželskih društev. Tako razveseljivo kulturno delo zaznamuje tudi šmihelska mladina.

Za Božič je pripravila igralska skupina igro „Za pravdo in srce“. Čeprav igra ni najnovejšega datuma in zato gledavca ne konfrontira neposredno z njegovo osebno problematiko, moramo ugotoviti, da je bila igra dobro pripravljena in da sta se režiserja — eden sam bi to nalogo gotovo bolje rešil — s svojimi igralci vred zelo trudila. Da uspeh ni izostal, je treba pripisati bolj podajanju igre kot njeni tematiki.

S to obširno in zahtevno kulturno prireditvijo pa delo nikakor ni zaostalo. Komaj da so šmihelčani zaigrali „Pravdo in srce“, so se z novo vneto lotili „Oslička“, ki so ga uprizorili za pust. To je spevoigra z mnogimi plesi in čisto nenavadnimi, svojskimi melodijami. Kaj čuda, da marsikateremu starejšemu gledavcu „Plesoči osliček“ ni razvedril srca, čeprav je mladino nadvse navdušil.

Ako primerjamo obe prireditvi, moramo reči, da je Osliček za božično igro v marsičem nazadoval. Predvsem pevski vložki so bili mestoma jako šibki. Prav bi bilo, ako bi Oslička v izpiljeni režiji še kje zaplesali.

V nedeljo, 14. marca, pa smo v tretje doživljali in občudovali, sicer v drugi atmosferi, raznolikost šmihelske kulture. Pri Rutarju v Žitari vesi smo se zbrali ob Pavlihi, ki je „tako žejen, da od same lakote ne more stati“. Doživljali smo ga, kako prebrisano je rešil iz ječe Alenčico, ženo kralja Matjaža, v igri „Kralj Matjaž in Alenčica“.

Morda se bo komu zdela taka prireditve „otroško igračkanje“, ki služi kvečjemu potratu časa. Če pa hočemo prenoviti našo odrsko dejavnost in zainteresirati preobleden gledavca, moramo omikati predvsem doraščajočo mladino in otroke. Že otrok mora biti usposobljen doživljati in razumevati svet iluzij, ki ga prav tako kot resnični svet vzgaja in bogati njegovo fantazijo.

TEČAJ ZA KNJIŽNIČARJE

Obe kulturni organizaciji koroških Slovencev, sta letos z velikim uspehom priredili vrsto tečajev za naše kulturne delavce. Zato sta se Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza odločili, da bosta priredili še tečaj za knjižničarje in sicer v nedeljo, 28. marca 1971, v študijski knjižnici v Ravnah.

Prosimo, da vsako društvo in kulturna skupina farne mladine, pošlje svojega knjižničarja in po možnosti še druge, ki se zanimajo za knjižničarstvo. Vsekakor pa računamo, da se bosta tečaja udeležila vsaj dva zastopnika vašega društva.

To vabilo, pa je namenjeno tudi našim učiteljem, ker smo prepričani, da vas bo že zaradi poklicne dejavnosti na tem področju ta tečaj gotovo zanimal.

Na tečaj se lahko prijavite v pisarnah Slovenske prosvetne zveze, 9020 Celovec, Gasometergasse 10 in Krščanske kulturne zveze, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26, potom prijavnice do najkasneje 23. marca t. l.

Tečajniki imajo priložnost, da se udeležijo sv. maše ob pol osmih na Ravnah.

9.00—9.20: Srečanje
9.30—10.00: Prof. Jaro Dolar, ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice — Ljubljana: **Knjiga išče bravca**
10.00—10.30: Razgovor
10.30—11.45: Prof. Bruno Hartman, ravnatelj Visokošolske in študijske knjižnice — Maribor: **Slovenske knjižne zalozbe in njih tipologija**
11.15—11.45: Razgovor
11.45—12.30: Prof. Darja Kramberger, vodja pionirskega oddelka Mestne knjižnice — Maribor: **Pridobivanje mladih bravcev**
12.30—13.00: „Mala južina“
13.00—13.30: Razgovor o pridobivanju mladih bravcev
13.30—14.30: Prof. Zlata Kert, vodja akcesijskega oddelka visokošolske in študijske knjižnice — Maribor: **Knjižnično poslovanje**
14.30—15.30: Marija Suhodolčan, knjižničarka študijske knjižnice na Ravnah na Koroškem: **Označba knjig v dani potujoči knjižnici**
15.45: Kosilo v Domu železarjev

Slovenska prosvetna zveza

Krščanska kulturna zveza

Kje naj vaša hčerka absolvira 9. šolsko leto?

Starši, zopet prihaja čas, ki stavlja našim staršem vprašanja v zvezi s težko skrbjo, kam s hčerkami, ki so končale 8. razred ljudske šole ali 4. razred glavne šole odnosno gimnazije in ne nameravajo nadaljevati s študijem.

Šolska reforma zadnjih let jih obvezuje, da poskrbe tem hčerkam še eno leto obiska kake šole. To je lahko politehnični razred ali poljubna srednja šola.

Da država staršem skrbi olajša, je poskrbela, da se je ustanovilo za dekleta dovolj enoletnih gospodinjskih šol, ki spadajo k srednjim šolam in v kateri zato učenka zadosti obisku 9. šolskega leta.

Namen te šole je, da zajame dekleta, ki ne nameravajo nadaljevati študija, in jim nudi primerno pripravo za življenje. Vprašanje je, ali naj dekleta, ki je končalo 4. razred gimnazije, nadaljuje 9. šolsko leto, s peto gimnazijo, ali pa ji bo za bodočnost bolj koristil obisk enoletne gospodinjske šole. Mogoče je tudi dekletu, ki jo veseli služba bolničarke, pa je za bolničarsko šolo še premlada. Ta tip šole jim nudi prav posebno ugodno pripravo za obisk bolničarske šole.

Slišijo se pomisleki in ugovori, češ da so 14- in 15-letna dekleta še premalo zrela. Samo po sebi se razume, da 14—15-letno dekletu kljub vsej opevani zgodnji zrelosti današnje mladine, le ne doseže tega, kar lahko pridobi 17—19-letno dekletu. Toda kljub temu ima ta tip šole veliko in še prav posebno poslanstvo. Država je z 9. šolskim letom poskrbela, da današnja mladina ni prezgodaj vržena v pokvarjeno okolje; 9. šolsko leto naj jo obvaruje pred prezgodnjo zaposlitvijo, ker ne dobi v svojih starejših sodelavcih potrebne vzpodbudne družbe.

S tem, da je dekletom dana priložnost obiska za enoletne gospodinjske šole, kot nadomestek za 9. šolsko leto, jim je omogočena priprava za njihovo glavno nalogo, ki jo bodo nekoč izvrševale kot matere in

žene. Ta priložnost je toliko bolj razveseljiva dandanes, ko se dekleta zaradi spreminjenih življenjskih razmer ne morejo več naučiti ob svojih materah. Čeprav dekleta v tej dobi niso zmožna zajeti vsega znanja, ki jim ga šola nudi, je njena velika vrednost že v tem, da se dekleta za to znanje vsaj zainteresirajo, se preusmerijo od oboževanja različnih idolov do vrednotenja praktičnega znanja.

Dvojezično šolo te vrste vodijo za naša dekleta šolske sestre v Št. Jakobu. Ne zamudite lepe priložnosti in svoje hčerke čim prej prijavite na vodstvo:

Enoletna gospodinjska šola
šolskih sester v Št. Petru
9184 Št. Jakob v Rožu.

PLIBERK

Farna mladina v Pliberku, vabi vse prijateljce odrske umetnosti na Finžgarjevo igro **VERIGA**

v nedeljo, 28. marca 1971, ob 19,30 uri v farni dvorani v PLIBERKU.

Prisrčno vabljeni!

Slovenska prosvetna zveza obvešča, da bo v petek, dne 26. marca 1971, ob 20. uri na Čajni v Ziljski dolini, celovečerni slovenski film

LUCIJA

Kot predfilm boste lahko videli barvni film o slikarju „Božidarju Jakcu“ in film o „Ziljskemu štehanju“.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti prisrčno vabljeni!

Dekanijsko vodstvo katoliške mladine Borovlje vabi fante in dekleta dekanije na

„KRIŽEV POT“

ki bo v torek, 6. aprila, ob pol osmih zvečer v Velinji vesi.

PREMIERA

V moskovskem dramskem gledališču pripravljajo premiero drame „Igra usode“. To je delo o življenju velike francoske šansonjerke Edith Piaf. Glavno vlogo igra sovjetska igralka Lidija Šukarevskaja.

OBSOJEN NA LEPTICE

Popularni francoski filmski igralec Jean Paul Belmondo snema te dni nov film. Njegovi partnerki sta lepa Marlene Jobert in Laura Antonelli. Bebel je takole opisal svojo vlogo:

„To je film, v katerem so me obsodili, da moram biti neprestano med lepticami.“

Ko so njegove partnerke zvedele za to njegovo izjavo, so mu vse po vrsti poklonile srebrne okvire, da bi vanje dal njihove fotografije.

Igralska skupina iz Podjune, ki je nastopila v Šmihelu s spevoigro »Osliček«.

Ob robu povedano

„Socializem“ po koroško?

Brali smo poročilo o občinski seji v Galiciji. Nisem bil sam tam. Toda pretreslo me je dejstvo, da so se prav „socialisti“ najbolj zaganjali proti nakupu nekaterih slovenskih knjig. In to v občini, kjer po moji vednosti govori pretežna večina svojo domačo slovensko govorico. Ne vemo za vzroke „socialistov“, ali pa, po drugi strani so nam dobro znani: Opirati se hočejo na tistega zloglasnega in omamljivega duha tako imenovane „strpnosti“, ki pa se je, tokrat čisto jasno, pokazal kot duh tolerance proti vsemu netolerantnemu, nestrpnemu. Tolerantni so do pojavov novega, a na žalost nam vsem dobro znanega nemškega šovinizma, narodnega ekspanzionizma in zatiranja. Nestrpni pa so takrat, kadar je treba pokazati duha pravega, prvotnega socializma. Tistega socializma, ki se je svoje dni boril za pravice zatiranih, zapostavljenih, brezpravnih, izžemanih.

Zakaj se potem ne borijo za pravice koroških Slovencev? Po mnenju uradnih, vladajočih koroških, in tudi avstrijskih „socialistov“ imamo Slovenci vse pravice, imamo celo več, kot nam pristojno.

In zaradi tega se morajo torej boriti za pravice brezpravnih, zapostavljenih, narodno ogroženih južnokoroških Nemcev in njihovih priveskov.

Logično postopanje koroških, ali recimo, galiških „socialistov“.

Viktor Adler, Otto Bauer in drugi, kolikokrat ste se že obrnili v grobu?! že-pa

Enakopravnost na Koroškem

Naš rojak je sedel v neki celovški gostilni (dobro vemo, kje) s sezonskimi delavci iz Jugoslavije pri mizi. Pogovarjal se je z njimi malo slovensko, malo hrvaško, kot je pač bilo treba.

Pri sosednji mizi je sedela druga družba. Neki moški, star okoli štirideset let, pravi vzor koroške tolerance, se obrne proti slovenski družbi ter zavpije: „Du Vollidiot, sprich deutsch!“

Naš rojak se ni zmenil za to. Še naprej se je pogovarjal z delavci, zdaj slovensko, zdaj hrvaško. Koj takoj zarjove isti vzor koroške tolerance: „Ihr Tschuschen, ihr Partisanen! Euch hat der Hitler vergessen vergasen!“

Zdaj se bodo zopet zagovarjali gospodje, vzori koroške tolerance: Je bil pač pijan, saj se je zgodilo v gostilni. Sicer pa, saj ni dokazano, da je res rekel našemu rojaku, da je idiot, da je čuš, da je partizan, da ga je Hitler pozabil zadušiti v plinski celici.

Dobro jih poznamo, saj nam ni novo, kaj se tako dogaja v naši koroški — seveda tolerantni, strpni — družbi.

Krst v Jordanu

Beri Sveto pismo, pa zveš vse. Poslušaj koroške farizeje in pismouke pa zveš zopet vso neskrvarjeno in nepotvarjeno, neskrivljeno in na vekomaj oživljeno resnično resnico.

Radio je oddajal, govoril je tudi Jordan. Modro in temeljito, kremenito in udarno. Govoril je, in oznanjal novo blagovest:

Avstrija spoštuje preveč mednarodne pogodbe, Heimatdienst je samo obrambna organizacija, za seboj pa ima 60.000 haimat-trajerjev. Kakih dvanaest legij angelov (gl. Mt 26, 51). In tako gre ta stvar naprej, po znanih odmevih trdih vojaških korakov.

Učenjake imajo v svojih vrstah. Beri „Kärntner Nachrichten“, znanstveno neoporečen list, številko 11, 1971, str. 2. Tam se ukvarjajo zadnje čase celo zelo temeljito s toponomastiko, po naše povedano z vedo o krajevnih imenih. Njihove pogruntacije so presnemano zapeljive. Tako so pogruntali, da so prevajali naši predniki, stari Slovani, krajevna imena na Koroškem kar iz latinščine oz. iz keltskih imen. Tako naj bi bil „Beljak“ (oni pišejo „Biljak“, ne vem za kaj) prevod iz keltskega imena „Villacum“. Kako naj bi se bilo to zgodilo, vprašamo toponomastike pri „KN“.

Pritrjujejo seveda smešnim in nelogičnim izjavam ministra Kirchschrägerja (Avstrija da je izpolnila državno pogodbo v toliki meri, da zagotavlja mirno sožitje med obema narodoma na Koroškem. — Malo nato pa: Ugotavljanje manjšine bi utegnilo motiti dobro sožitje, ki je še „vladalo“ do nedavnega med obema narodoma). Pritrjujejo Simi, ki pravi, da ne razume, zakaj toliko razburjenje zaradi dvojezičnih krajevnih

Leto boja proti diskriminaciji

Že konec leta 1969 so na glavnem zasedanju Združenih narodov sklenili, da bodo leto 1971 oklicali za leto boja proti diskriminaciji, ki je sad sovraštva do ljudi druge barve, narodnosti, ali rase. Tudi v Avstriji je osnovan „Koordinacijski odbor“, ki naj izvede v okviru ministrstva za zunanje zadeve tovrstno akcijo.

Že z vsakoletno obletnico proglasitve Listine o človeških pravicah (10. decembra) so poudarjene pravice človeka in je s tem zavržena vsaka diskriminacija, je vendar prav, da so še posebej poudarjene pravice onih, ki še danes trpijo diskriminacijo (zapostavljanje). Pri nas sicer takih grobih diskriminacij od konca Hitlerjevega režima, ko so preganjali Jude in drugorodne ljudi (Slovence), sicer ni več, toda povsem pa še niso premagane; ščuvanje nemško-nacionalnih nestrpnosti, vsaj posredno novi način povzročja diskriminacijo nad sodržavljani, ki svoj rod in jezik cenijo. Toliko bolj pa

Občni zbor Kluba slovenskih študentov

Klub slovenskih študentov na Dunaju je pretekli teden izvedel svoj redni občni zbor. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo razvidno, da je KSŠ v preteklem letu uspešno deloval. Morda se je premalo upoštevala pri organizaciji petkovih sestankov raznolikost interesov članov študentske organizacije.

Občni zbor je vodil M. Grilc, ki je prav ta dan opravil zadnji izpit na pravni fakulteti dunajske univerze. A. Brumnik je v svojem delovnem poročilu menil, da se je struktura KSŠ precej spremenila. Člani organizacije se ne poznajo več osebno med sabo, kar včasih otežkoča delovanje. Rekel je, da je KSŠ navezal oziroma poživil stike s prijatelji na Koroškem in v Sloveniji. Klub pa je postal tudi družbeno bolj angažiran. Tajnik Štefan Pinter je o klubskih sestankih — v preteklem letu jih je bilo 18 — rekel, da so bili deloma nesistematski. S klubskim počitniškim seminarjem so se ustvarili tesnejši stiki s srednješolci. Tajnik je nadalje poročal, da je klubska korespondenca ogromno narasla. Raznim organizacijam, institucijam in privatnikom se je poslalo nad 220 pisem pri čemer ni upoštevana korespondenca med vodstvom Kluba ter člani KSŠ. Časnikarski referent je omenil ureditev

je čudno, če tudi zastopniki oblasti zahtevajo po pravicah, ki jih daje državna pogodba, smatrajo za ekstremizem in rušenje miru ter to uvrščajo v isto vrsto z nacističnim šovinizmom, kar ugledu Avstrije v svetu močno škoduje.

Avstrijska Liga za človečanske pravice, ki štiti človeške pravice brez razlike na etnične, verske, narodnostne in politične narave, se hoče z vso skrbjo in prizadevanjem za enakopravnost prizadevati še posebno letos, da se odpravi vsaka diskriminacija. Pozivamo vse dobromislečce Avstrijce, da nas podprejo pri našem prizadevanju, da odpravimo vse predsodke rasistične ali etnične narave in da vsi državljani pridejo do svojih pravic.

Celovec, 21. marca 1971.

Dv. sv. dr. Joško Tischler,
predsednik odbora za manjšine
pri Avstrijski ligi za človečanske
pravice.

arhiva, ki ga vestno opravlja P. Wieser. Zbirajo se vsi časopisni članki o koroških Slovincih ter o Koroški, ki so KSŠ dostopni. Kulturni referent je povedal, da so se kupile preteklo leto knjige dr. Piuka. V ta namen je izdal KSŠ blizu 10.000 šilingov. Direktnega finančnega prometa je bilo pri izenačenem proračunu nekaj nad 40.500 šilingov. Gradnja klubskih prostorov je vodil poseben gradbeni odbor, ki je finančno posloval ločeno od ostalih klubskih financ. Tozadevne informacije so bile na vpogled članom Kluba. Preglednika dr. Zdovc in dr. Eberhard sta ugotovila, da je bilo finančno poslovanje Kluba v redu, nakar je sprejel stari odbor razrešnico.

Na novo je bilo sprejetih v KSŠ šest rednih članov in dva izredna člana. Pri volitvah — občni zbor voli predsednika in prvega tajnika — je bil z dvotretjinsko večino izvoljen za novega predsednika Teodor Domej, za prvega tajnika pa Štefan Pinter. Mesto preglednikov sta prevzela prof. Kulnik in dipl. ing. Katnik.

Novi predsednik je v kratkem nagovoru poudaril važnost aktivnega sodelovanja in delovanja na široki podlagi. Klub v nekaj tednih ne bo več vezan na določene termine pri organiziranju svoje dejavnosti, ker

Znamenje tolerance

Oh Gorenje, oh Gorenje
ti vzajemnosti znamenje!
Kam zdaj šlo si, primaruha?
Saj o tebi ni več duha
in ne sluha
na domačih tleh...

Kam 1. april te je odvedel,
te s kostmi in dlako snedel?
Saj ostal lažnik je medel
le, kot požeruha smrtni greh!

Kaj imaš 1. april za bregom?!
vest izmij si le, kosmato
zdaj z aprilskim snegom
ko požrl si dobro prato
nam — »Gorenje«.

A, že vemo!
Mojca pliberška s copato —
o pardon, s copato Mici
je na plac stopila,
je po »vindiš« vpila:
»Stokrat hvala, stokrat hvala,
da Gorenje si pregnala

ti, nacistična zarota!
onkraj purgarsko zaplankanega plota
naj stoji »Gorenje«,
da se v njem nič več ne bo
marnvalo »slovenje« —!
sicer se nam Pliberk še »slovenizira —!«

Komu kaj sedaj bi Mici Mojca djala
»stokrat, tisočera hvala«
da imamo gladko cesto
tja čez južno mejo
v južno mesto
preko pavrškega »Krala« —?!
S traktorji zdaj tja se vozimo po žaganje
in poceni ga nabašemo obilo
za govedorejo
vole, bike, svinje, kravo brejo,
ja, za vse moderne hleve.
Traktorji prenesejo slovenje gaganje!

Naj že bo 'z »Slovenje« žaganje
ali 'z Pliberka »kulturne pleve« —
(naj na to živad se ne ozira —)
toda kaj, če se živad nam zdaj
»slovenizira...?!«
Beštija, tedaj bi spet ne bilo mira —
bilo bi za — losnucuh gnoja — prepira.
»Saj toka je štu v Pliberki manira!«

Sršen

napisov. Gospodje, tu vas pa moramo opozoriti na vašo lastno nedoslednost. Zakaj pa se tepete tako proti dvojezičnim krajevnim napisom, če so po vašem mnenju tako nepomembni, nebistveni. Ne razumemo vas!

In kako hripavo zagovarjajo svojega dečka H. Lauseggerja iz Slovenjega Plajberka, ki se je osramotil s svojo slabo nemščino in svojimi krulovimi argumenti pred vsemi treznimi poslušalci avstrijskega radia.

Lausegger je izjavil (po KN): „Deutsch sprechen kann jeder hier. Zu Hause sprechen wir slowenisch. Es sind aber nicht so viel „Slowener“ (er sagte Slowener, nicht Slowenen, und meinte damit die National-

slowenen), wie man annimmt. Im Bewußtsein der Bevölkerung kommt es eben auf das Bekenntnis an.“

Doma govori slovensko, bori se za nemščino, ki je niti ne obvlada, šteje se seveda za Nemca, čeprav mora vedeti, da ni. Iz pisanja KN pa ni razvidno, kdo je torej „Nationalslowenen“: ali „Slowener“ ali „Slowenen“. Že zopet kak nov narod na Koroškem? Ker nimajo argumentov, so začeli cepiti dlako.

Zanimivo je brati KN, a na žalost jim moramo povedati: Ljudje, ki nasedajo takim znanstvenim oslarijam, morajo res biti ... il-so.

bodo na razpolago lastni prostori. Sicer pa obstaja za intenzivno delovanje že vrsta načrtov.

Odborniška mesta so prevzeli V. Wieser (podpredsednik), Jože Messner (drugi tajnik), Merkač (kulturni referent), A. Brumnik (finančni referent), V. Obid (časnikarski referent). Stari gradbeni odbor bo nadaljeval s svojim delom do otvoritve novih prostorov.

ČESTITAMO!

Te dni je dosegel na Dunaju čast doktorja prava Matevž Grilc, maturant Slovenske gimnazije, doma iz Libuči pri Pliberku. Matevžu Grilcu, sodelavcu NT in nekdanjemu odborniku NSKS, naše iskrene čestitke.

Pisma bravcev

KARAVANKENFRANCÖZIS

Pred kratkim sva doživela z bratom v Šmarjeti v Rožu negativno presenečenje, ki pa je bilo za naju hkrati razočaranje ter bridko spoznanje, kako daleč smo že koroški Slovenci.

Ko sva vstopila v hišo človeka, ki dobro zna slovensko, saj je pred par leti kot zidar zidal pri nas doma hišo, sva samozavestno in glasno pozdravila: „Dober večer“. Na ta pozdrav nisva dobila nobenega odgovora. Ostala sva v veži pred odprtimi duri v kuhinjo, ker pač nihče ni rekel nobene besede. Čez nekaj časa so nama prišli naproti otroci tega človeka, ter naju zavrnilo z besedo: „Bos ist denn dos für šproch, tuat's so redn bi mir!“ Mati, prav tako Slovenka, saj je pozneje kar dobro govorila, je poklicala enega izmed otrok k sebi in mu rekla: „Sigst, Schatzl, dos is Karavankenfrancöziš!“ Strmela sva vanjo, ter obstala tako ganjena, da skoraj nisva spravila besede iz ust. Ozračje je bilo zaradi tega sprejema seveda zastrupljeno, tako da iz zaželenega pogovora ni bilo kaj prida. Hišna gospodinja pa je vso zadevo pospeševala s strupenimi pripombami napram nama. Otroci so vsemu temu prisluskovali in dajali temu primerne „komplimente“.

Ob vsem tem se nama je vzbudilo vprašanje, kako je kaj takega mogoče in to vse v Šmarjeti v Rožu, ki je veljala vsaj do nedavnega za čisto slovensko vas. Kakšni bodo le ti otroci, ki so jim starši že v nežni otroški mladosti vcepili v srce mržnjo do slovenske besede in sploh do vsega, kar ne spada v jako omejen obzorjnik tovrstnega človeka? Najbolj žalostno pri vsem tem pa je dejstvo, da sta oba starša slovenskega rodu.

Doslej sva mislila, da se kaj takega more pripetiti človeku le v Velikovcu ali kje v Krški dolini, da pa se je to zatiranje Slovencev in mržnja do njih razširilo že tako daleč na jug, je pozno, a ne prepozno znamenje časa za slovenski živelj na Koroškem.

O. T.

ZA TISKOVI SKLAD SO DAROVALI:

R. Ložar, Manitowoc, USA. 2.— dolarja; Potočnik Paul, Hart 100.—; Janesch Johann, Sekira 100.—; Picej Mohor, Schwarzach i. Pongau 100.—; č. G. Karicelj, Št. Jakob 50.—; Leitgeb Franc, Dunaj 50.—; Živkovič Ivan, Linz 50.—; Kanauf Pavel, Kapla 50.—; Preč. Karl, Neudorf 50.—; Wrantschurnig Marta, Pliberk 50.—; Holmar Tomaž, Obirsko 50.—; Tazol Josefa, Breg 30.—; Golavčnik Jožef, Zagorje, Dobrla ves 20.—; Dovjak Neža, Bajtiše 20.—; Dovjak Marija, Št. Martin 20.—; Engele Herbert, Graz 20.—; Böhm Marija, Št. Jakob 20.—; Wertschchnig Ludmilla, Škofiče 20.—; Laurschitsch Karl, Žirovnica 20.—; Felser Agnes, Kapfenberg 20.—; Roš Anna, Železna Kapla 20.—; Sienčnik Helené, Dobrla ves 20.—; Pegrin Kristina, Sele 20.—; Baumann Johann, Velikovec 20.—; Wedenig Sofija, Šmarjeta pri Velikovcu 20.—; Muschet Marija, Goriče 20.—; Janežič Johann, Leše 20.—; Rus Johann, Struga 20.—; Samonig Doroteja, Št. Jakob 20.—; Partil Filip, Mače 20.—; Krušič Ursula, Velinja ves 20.—; Kuchler Ana, Podravlje 20.—; Ramusch Pavla, Podgorje 20.—; Reiter Johanna, Stobitzen 10.—; Tischler Ana, Tinje 10.—.

Ekonomski svetnik Mirko Kumer:

Kmečka enotnost — kje si?

Dobil sem povabilo na občni zbor Koroške kmetijske zbornice za 16. 3. v Celovcu. Dnevni red je predvideval: 1. poročilo predsednika o povišanju produkcijskih stroškov v kmetijstvu in o predlogu Konference predsednikov o povišanju cene mleku; 2. posvetovanje in sklep o odločitvi zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo za podporo zahteve o dobavi davka prostega plinskega olja za kmetijstvo in gozdarstvo in povišanje cene mleka.

Dan navrh pa dobim še eno povabilo, ki vabi vodje frakcij, da bi se eno uro pred občnim zborom udeležili predpogovora o sestavi pismene odločitve (Entschliebung) za sprejem na občnem zboru.

Odzval sem se tudi drugemu povabilu. V predpogovoru sem bil seznanjen z osnutkom resolucije, ki naj bi jo zbornični svetniki sprejeli na občnem zboru. Sestavil je ta osnutek prezidij zbornice. Bil je pametno sestavljen in za nikogar žaljiv. Zahteval je povišanje cene mleka za 35 grošev pri kg in dobavo davka prostega plinskega olja za pogon strojev v kmetijstvu in gozdarstvu. Sprejeto resolucijo naj bi člani prezidija nesli deželnemu glavarju Simi in ga prosili, da bi se peljal z njimi na Dunaj h kmetijskemu ministru in načelnikom klubov strank, in jih prosili, da bi v parlamentu vse zahtevano tudi uzakonili.

Osnutek smo spremenili v toliko, da ne bo šel h deželnemu glavarju in na Dunaj samo prezidij, ampak ga bodo spremljali tudi vodje frakcij, ki v prezidiju niso zastopane. Nato smo se sporazumeli, da bo od vsake stranke na občnem zboru govoril samo en govornik, in določili trajanje govora na 10 minut.

Že takrat sem se pri predsedniku prijavil k besedi za občni zbor in omenil, da želim spregovoriti tudi v slovenščini saj sem zvedel, da se bodo govori prenašali po zvočnikih na Museumgasse, kjer bodo stali številni, tudi slovenski, poslušalci. Prezident mi je dejal: Le storite to! Pridete prvi na vrsto!

Na občnem zboru je prezident Sodati temo naslikal gospodarski položaj in valil krivdo za poslabšanje na sedanjo vlado. Še pred njim pa je vložil OR Tillian nujnostni predlog, da naj zbornica sklene resolucijo, ki hvali sedanjo vlado in njeno kmetom prijazno politiko. Zahteval je, da se njegov nujnostni predlog stavi na dnevni red in pri točki 2 obravnava. Tudi njegova resolucija je bila dobra in še nekaj obširnejša kot Sodatova. Sklenil sem, da podprem obe resoluciji, saj hočeta kmetom obe dobro.

V svojem govoru sem ugotovil, da se obe resoluciji popolnoma ujemata z mojo zasebno, že doma napisano resolucijo, samo, da moja sedanje vlade ne hvallja in ne graja, ampak zahteva za kmete nekaj dobrega. Prebral sem mojih pet točk kot zahteve Skupnosti južnokoroških kmetov in nato dejal, da bom te točke povedal tudi v slovenščini, česar pa naj spoštovani navzoči nikakor ne sprejmejo kot nacionalno izzivanje, ampak naj slovensko izjavo sprejmejo kot znak solidarnosti do južnokoroških (slovenskih) kmetov, ki so v večjem številu zunaj zastopani.

Zbornični svetniki in poslušalci v sejni dvorani so vzeli moje besede mirno, nekateri celo z odobravanjem, na znanje. Zunaj na ulici pa je menda zavrelo, kot bi dregnil v osje gnezdo. Začeli so živjeti in zmerjati in so bajé nekateri hoteli navaliti na vhodna vrata in vdreti v dvorano, kar pa je policija preprečila. Nič več torej ni tiste kmetijske sloznoti, ki je pred stoletji družila nemškega in slovenskega kmeta, da sta se skupno uprla krivicam graščakov. Takrat so dejali jezikovne razlike v stran in se borili skupno za staro pravdo, sedaj pa izgovorjena slovenska beseda vpliva na nemške in „tajčgesint“ slovenske kmete kot rdeča ruta pri španski bikoborbi. Tako so zapejlani ti „heimat treue“ koroški kmetje, da v

Jugoslovansko-avstrijsko sodelovanje pri izdelavi preprog

Avstrijska tovarna preprog Karl Eybl je že pred petimi leti sklenila z jugoslovansko tovarno preprog v Sarajevu prvo pogodbo o kooperaciji. K tej pogodbi so odtlej pristopila še tri nadaljnja jugoslovanska podjetja. Sodelovanje z avstrijskim podjetjem se nanaša predvsem na to, da imenovana avstrijska tovarna daje jugoslovanskim podjetjem na voljo zlasti svoje tehnično znanje in izkušnje (Knowhow). Prav tako pa gre pri tem tudi za ustrezno delitev dela med sodelujočimi partnerji. V tej zvezi je podjetje Eybl prenehalo v Avstriji s proizvodnjo nekaterih izdelkov, za katere so v Jugoslaviji dani boljši proizvodni pogoji. Tako je bilo mogoče zbrati dobro mednarodno kolekcijo izdelkov, ki se je izkazala za zelo atraktivno in uspešno, saj so izdelki iz te kolekcije našli odjem domala po vsem svetu.

Celotni promet zadevne skupine jugoslovansko-avstrijskih izdelovalcev preprog je že dosegel vrednost približno 1 milijarde avstrijskih šilingov, pri čemer so jugoslovanski proizvajalci udeleženi z okoli 40 %.

Podjetje Karl Eybl ima poleg jugoslovanskih partnerjev tudi v državah članicah Ev-

vsakem slovenskem zastopniku vidijo komunista, titovca in partizana, ki naj se zgrabi „dol“. S takimi ljudmi je „Bauerneinigkeit“ nemogoča.

Za menoj so pritrdilno govorili še zastopniki ostalih frakcij, pri čemer je zb. svetnik Poscharnig prekoračil mu odmerjeni čas in ni hotel prenehati govora. Zato so nekateri naščuvali zunaj stoječe demonstrante, da so prišli razgrajati okoli ogla na okna sejne dvorane. Tako je bila seja prekinjena in glasovali smo za sprejem prve resolucije. Nasprotni so bili Tillianovi zb. svetniki, ker se njegova resolucija ni obravnavala.

Napotili smo se na deželno vlado. Sprejeli člani prezidija, za njimi vodje frakcije. Za nami pa se je valila tisočglava nahujskana kmečka „sloznost“. Razvili so napise in se postavili pred poslopjem deželne vlade in čakali celo uro na nas, ki smo se pogovarjali z deželnim glavarjem. Ta je pokazal razumevanje za kmečke potrebe vendar odklonil, da bi nas spremljal na Dunaj. Dejtal je, da se mu nastop ceste ne dopade. Če bi zdaj nam ustregel, bi prišli v množicah tudi drugi in to bi skalilo socialni in morda še narodnostni mir. Posredoval pa bo naše pismene želje zvezni vladi in priporočal ugodno rešitev. **Poleg drugih sem tudi jaz povzel besedo in nakazal še posebne težave južnokoroških kmetov zaradi male posesti in pomanjkanja dodatnega zasluzka. Po sprejemu je bi občni zbor Kmetijske zbornice nadaljeval. Zavrgli so nujnost Tillianovega predloga in zaključili ta viharni zbor.**

ropskega združenja proste trgovine (EFTA), dobro vpeljana organizacija in na območju Evropske gospodarske skupnosti v mestu Neumünster tudi še tovarno preprog, tako da je poslovno dobro zasidrana v obeh imenovanih evropskih gospodarskih grupacijah. Zaradi tega namerava podjetje Eybl svojo kooperacijo z jugoslovanskimi podjetji razširiti tudi na skupno financiranje in na večjo medsebojno udeležbo.

Strah pred „ognjevko“

Med vojno in po njej, ko je bila oskrba kmetijstva z gnojili in škropivi dokaj neredna, smo sadovnjake gnojili največ s tem, kar je bilo pri hiši: z gnojnico. Ob tem pa je pri nekaterih drevesih nastala čudna sprememba. Členki (internodiji) so postali krajši, očesca zgoščena, listi manjši in bolelni, plodovi pa brez oblike, večkrat grbasti, meso gobasto in rjavkasto. Že sem bil prepričan, da je tu na delu pošastna ameriška ognjena bolezen (fire blight). S strahom sem to opazoval nekaj let. Nekoč mi je po škropljenju pese le ostalo nekaj škropiva in sem z njim oškropil bolna drevesa in nekaj trsov, ki so tudi kazali iste značilnosti. Zopet isti „čudež“ kot pri pesi. Drevesa in trsje je deloma že isto leto, do kraja pa naslednje leto ozdravelo. Od takrat naprej sem skoraj vsako leto škropil ves sadovnjak z 1-odstotnim boraksom, brž ko so se pojavili prvi listi. Nikdar več nisem opazil prej opisanih bolezenskih znakov in tudi nobene škode zaradi škropljenja.

Z GNOJENJEM IN ŠKROPLJENJEM VEČKRAT PODIRAMO RAVNOTEŽJE V NARAVI!

Pravijo, da ima vsaka palica dva konca in da se na svetu vse maščuje. Tako je tudi primer pri (večkrat čezmerni) uporabi umetnih gnojil in škropiv. Zlasti če jih rabimo enostransko. Večkrat se tudi pripeti, da lahko topljiv dušik v nitrofoskalni mešanici zaradi deževja hitro učinkuje, medtem ko kalij in fosforna kislina še ne „zagrabit“. Tako nastanejo okvare pri rasti zaradi prehitrega ali prepočasnega učinka nekaterih hranil. V takem primeru kaj hitro primanjkuje bora. Obenem pa tudi drugih tvarin, ki jih rastline rabijo le v zelo neznamni meri kot: magnezij, železo, baker, itd. Z vsemi temi se zemlja in posredno rastline oskrbujejo iz zraka, prinašajo jih padavine. Če pa pretiravamo z enostranskim gnojenjem, potem pride po naravnih zakonih do pomanjkanja enega ali drugega hranila pri prehrani rastlin in do škodljivih posledic. J. D.

Nekaj o naravnih in umetnih gnojilih

O gnojnicah se ve mnogo hvale in po vsej pravici, ker je res izborna gnojilo, posebno za travnike; vendar ima tudi gnojnica svoje hibe in napake. Očitati se ji mora zlasti, da vsebuje v primeri z dušikom in kalijem premalo fosforove kisline in apna. V 1000 litrih gnojnice je namreč približno 2,5 kg dušika in 4,5 kg kalija ter samo 0,1 kg fosforove kisline in 0,2 kg apna. Ker pa rabi travniško rastlinstvo za uspešno rast glavne rastlinske hranine v približnem razmerju kakor 100 (dušik) : 30 (fosforova kislina) : 120 (kalij) : 60 (apno) in so te hranine zastopane v gnojnici v razmerju kakor 100 dušik : 4 (fosforova kislina) : 180 (kalij) : 8 (apno), je jasno, da je zlasti fosforove kisline v gnojnici premalo. Iz tega razloga se mora travniški svet, ki je bil pognojen z gnojnico, še posebno založiti s fosforovo kislino, ker bi sicer gnojenje premalo zaleglo. Veljaj torej za vsakega razumnega kmetovalca kot pravilo: tiste travnike, ki smo jih pognojili z gnojnico, moramo pognojiti še z gnojili, ki vsebujejo fosforovo kislino, torej še s superfosfatom ali kostno moko ali Tomaževo žlindro.

Gnojnica je prav gotovo prav izvrstno in obenem tudi najcenejše dušikovo gnojilo za travnike.

Zelo bogata je gnojnica s kalijem, ki ga vsebuje še celo več kakor dušika. Je pa tudi potreba travniškega rastlinstva zelo velika po kaliju, saj ga potrebuje za svojo rast več kakor dušika.

Najugodnejši čas za gnojenje z gnojnico je jesen in zgodnja pomlad. Razpekljati se mora gnojnica po travnikih tudi pozimi, ako ni svet zmrzel, ker bi sicer utegnila odteči s travnika.

Rekli smo, da so štiri rastlinske hranine, ki jih je treba dokaj redno dovajati zemlji, ako naj se povzdigne in ohrani njena rodovitnost. Te hranine so: dušik, fosforova kislina, kalij in apno. Po njih se imenujejo tudi pomožna, tržna ali umetna gnojila, ki so v kupčiji, ter razločujemo: dušikova, fosforova kislina, kalijeva in apnena umetna gnojila.

T

„Gost 1971“ — privlačen

Reprezentativna otvoritev preteklo soboto — Veliko zanimanje strokovnega občinstva — Mladi kuharji tekmujejo.

Preteklo soboto dopoldne se je zbralo številno občinstvo iz tuzemstva in deloma tudi gostje iz sosednih držav k otvoritvi tretje koroške deželne gostinske in gastronomske razstave v veliki dvorani velesejmske restavracije.

Predsednik velesejma, prireditelj te razstave, celovški župan A u s s e r w i n k l e r je v svojem nagovoru pozdravil številne pomembne osebnosti iz gospodarskega in političnega življenja ter mnoge častne goste, ki je med drugim pojasnil važnost te razstave za razvoj in izboljšanje koroškega gostinstva in gastronomije v zvezi z vedno bolj naraščajočim tujskim prometom. Hkrati je tudi pojasnil, zakaj ni ta razstava obsežnejša — saj je vodstvo moralo odkloniti številne tvrdke, ki so tudi hotele razstaviti svoje izdelke: manjka namreč pokritih ogrevanja zmožnih prostorov. Končno se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uresničitvi in uspešni ustvaritvi razstave, posebno še velesejmskemu ravnatelju Dr. Kleindienstu.

Naslednji govornik, predsednik koroške Trgovske in obrtne zbornice dipl. inž. P f r i m e r, je poudaril zlasti to, da se tudi ta gospodarska zbornica v polni meri zaveda važnosti in donosnosti tujskega prometa na Koroškem in zato tudi pomembnosti take gostinske razstave, ki je važna in koristna pridobitev ne samo za Koroško, temveč za vso Avstrijo, saj nudi dragocene informacije in praktične novice za turizem, ki stavlja na gostinska podjetja vedno večje zahteve.

Deželni glavar S i m a, ki mu je bila poverjena častna naloga, da otvori razstavo, je v svojem slavnostnem govoru enako kot oba predgovornika poudaril važnost tujskega prometa posebno za gospodarsko manj razvito Koroško od večine avstrijskih dežel. Potem je podrobneje

razčlenil razvoj turizma in porast nočin na Koroškem v zadnjih letih. Pri tem je pripomnil, da so že davno mimo časi, ko so tovrstni obratniki delali reklamo „s tekočo hladno vodo“, kajti to in še marsikaj drugega je danes nekaj samo po sebi umljivo. Navedel je številčne podatke, koliko je v zadnjih letih koroška deželna vlada dala na razpolago denarnih sredstev tujskoprometnim obratom. Poudaril je tudi važnost tozadevnih investicij in nujnost izdelave dolgoročnega finančnega programa v ta namen.

Po otvoritvi razstave je sledil ogled po posameznih kojah, kjer je bilo že veliko število obiskovalcev, katerih tudi naslednje dni, posebno v nedeljo ni manjkalo.

Vsekakor je treba omeniti novosti letošnje razstave: mednarodno tekmovanje mladih kuharjev za „zlatega kuharja“, nadalje dve posebni razstavi: „Hotelska vizija“, prirejena ob sodelovanju koroških arhitektov, in druga pod geslom „Vse za gosta!“, kateri je priključena tudi tozadevna strokovna posvetovalnica. Na programu so še strokovna posvetovanja in predavanja, kot n. pr. „Razgovori o Gostinstvu 71“, „Turizem in razvoj občin“, „Važnost zaprtih kopalšč v tujskem prometu“ itd.

Interesenti iz gostinstva in hotelske stroke najdejo na njej vse najnovejše pridobitve s teh področij, tako tudi naprave za idealno kuhanje z mikrovalovi, ki je pri nas sicer šele „v povojih“, ki pa bo zaradi svoje ekonomičnosti in izredne hitrosti priprave jedil verjetno v bližnji bodočnosti zavzelo vedno večji razmah.

Ne zamudite torej te priložnosti in si oglejte — zlasti lastniki turističnih oz. gostinskih obratov — to nadvse koristno razstavo, ki je odprta vsak dan od 9. do 18. ure, in sicer do vključno nedelje, 28. marca t. l.

PRIZADEVNI GOZDARSKI INŽENIR BELTRAM RAZISKUJE

Po vojni so strokovni časopisi in revije v Sloveniji večkrat priobčevali zanimive članke neutrudnega inž. Beltrama. Pritegnili so me kot magnet železo. Zlasti še poskusi škropljenja z boraksom proti pozebi in cvetju, kar povzroča največjo škodo v sadjarstvu. Od takrat škropim sadno drevje vsako pomlad tik pred cvetenjem, da bi ga obenem zaščitil pred morebitno pozebo. Ker pa po zaslugi dravskih jezer pomladne slane več ne poznamo, uspeh proti pozebi ne moremo preskusiti.

Čeprav redno uporabljam 1-odstotno boraksovo raztopino, nisem nikdar opazil nobene okvare na listju. Dejstvo je, da je listje v majniku daleč manj občutljivo kot kasneje. Naj pripomnim, da je boraks težko topljiv. Najlažje se topi v kropu ali vsaj močno

vroči vodi. Pri cvetlicah, zlasti nageljnih, in pri povrtini, kjer se pokažejo večkrat znaki pomanjkanja bora, na splošno priporočajo le polodstotno raztopino.

POGAJANJA O NEMŠKI TOVARNI V SOVJETSKI ZVEZI

Pogajanja med nemško avtomobilsko industrijo (Daimler Benz, MAN in GHH) ter sovjetsko delegacijo o gradnji velike tovarne tovornjakov na reki Kami so se uspešno zaključila in se je nato vrnil v Moskvo sovjetski pomočnik ministra za zunanjo trgovino. Najstarejšo težavo prestavlja finansiranje, saj Rusi ponujajo 5 odstotne obresti. Nemci pa zahtevajo 8 odstotne. Pogajanja so sedaj prekinili in pričakujejo, da bodo o tem razpravljali na pogajanjih o trgovinski pogodbi med obema državama.

Slovinci v Braziliji

V zadnjem poročilu iz Brazilije (3. 4. 1969) je NT poročal o Slovencih, ki so v Braziliji absolvirali univerzo.

Mausuet Božič je decembra 1969 absolvirala še pravno fakulteto državne univerze v mestu Londrina kot prvi od 50 absolventov. Tako ima zdaj več akademskih naslovov (čista filozofija 1965, sociologija 1966, psihologija 1962, klasični jeziki 1960, pravo 1969, časnikarska fakulteta katoliške univerze 1961) in dva doktorska naslova (filozofija in pravo). Poučuje filozofijo na treh fakultetah.

L. 1970 je končala v Sao Paulo fakulteto (kemija) drž. univerze Sonja Jančar, ki je bila rojena v taborišču v Avstriji. Že med študijem je sama poučevala na gimnaziji.

V mestu Volta Redonda v državi Rio de Janeiro, kjer je največja metalurgična industrija Brazilije, poučuje Slovenec **EMILSAVELLI** na državnih šolah razne predmete. Vodi tudi zbor fanfaristov, s katerimi je že večkrat nastopil. Za zbor prireja skladbe po slovenskih motivih (himne, koračnice). Pred 4 leti je zbor zasedel prvo mesto na tekmovanju zborov v mestu Aparecida, nato pa 3 leta zapovrstjo v mestu Taubaté, ki prav tako leži med mestoma Rio in Sao Paulo. Ko je na zadnji tekmi, 3. oktobra 1970, vojaški poveljnik čul slovensko koračnico in silno ploskanje, je vprašal, kakšna koračnica je

to, in nato ukazal, da so jo ponovili. Ko je za uspeh zbora zvedel predsednik Medici, je izrazil željo, da bi šel zbor v prestolico Brasilio. Vendar se je uredilo tako, da je zbor igral kar doma, ko je kmalu zatem predsednik obiskal Volto Redondo in tam napovedal tak razmah ondote industrije, da je nenadni silni porast njenih delnic vzbudil svetovno pozornost in svetovni rekord. Vse to ob zvokih slovenske koračnice...

V mestu Sao Paulu je slovenski župnik Alojzij Ilc v 7 letih zgradil veliko cerkev in pod njo prostorno dvorano. Cerkev je dolga 37 m, široka 18 m in visoka 10 m. Posvečena je bila 8. 12. 1970. Za posvečenje se je ponudil apostolski nuncij iz Ria, a je bil zadnje uro klican v Brasilio zaradi ugrabitve švicarskega poslanika. Zato jo je posvetil novi nadškof Sao Paula, frančiškan Pavel Arns. Več Slovencev v narodni noši se je udeležilo slovesne posvetitve ob 6. uri zvečer.

Isti nadškof nadaljuje navado, ki jo je uvedel kardinal Rossi, in je za prvo adventno nedeljo povabil h skupni službi božji vse narodne skupine. Ker je bilo največ narodnih noš slovenskih, so Slovenci še posebno prišli do izraza. Ko sta prvi dve Slovenki na cerkvenih vratih povedali, da sta iz Slovenije, je pri naslednjih nadškof že kar sam ugotavljal: **Slovenia, Slovenia...**

SERGEJ BONDARČUK:

Vojni film: Waterloo

Pretekli teden je celovški Volkskino predvajal monumentalni vojni film „Waterloo“, ki ga je posnel strokovnjak za velike načrte, znameniti ruski režiser tovrstnih filmov Sergej Bondarčuk, ki smo ga spoznali v Celovcu že kot ustvarjalca trodelnega filma „Vojna in mir.“ Na žalost smo pri nas videli samo prvi del. Kje sta ostala še druga dva dela, mi ni znano. Morda ga pri nas nismo videli zaradi tega, ker so vprav Rusi in ne Nemci preveč dolgo pretepali Napoleona in ga pognali iz domovine? Bodi že kakorkoli, tokrat smo videli res dober vojni film, in to je poglavito za ljubitelje dobrega filma. V filmu Waterloo pretepa ne manjka: kar 70

minut filma je odmerjenih ravnanju med Francozi, Angleži in Prusi.

„Želim, da bi se zmračilo ali da bi prišli Prusi,“ tako je hrepenel britanski vojskovodja sir Arthur Wellesley, vojvoda Wellingtonski, 18. junija 1815 — v jutru pred mamutsko bitko proti Napoleonu na bojiščih Waterlooja. Prusi so res prišli — sicer bi bilo bogve kako! Zdaj, dobrih 150 let kasneje, so na bojišče prikorakali Rusi.

Dvajset kilometrov pred ukrajinskim mestom Užhorodom, nedaleč od češkoslovaške meje, je na bojišče prišlo 20.000 rdečearmejcev. Povelja so se razlegala iz zvočnikov, obešenih na stolpe, in helikopter je dirigiral 400 kavaleristov, ki so se zapodili nad nekaj tisoč pešakov. Sovjetski vo-

jaki v francoskih, angleških in pruskih uniformah so se zapodili v filmsko bitko pri Waterlooju.

Najprej so devet kvadratnih kilometrov široko polje „predelali“ — tako da je postalo na moč podobno zgodovinskemu prizorišču blizu Bruslja 1815. leta.

Štiri mesece je pet panavizijskih kamer snemalo deseturno bitko. Eno izmed kamer so obesili na improvizirano žično železnico. Bajes do slej v zgodovini filma še ni bilo bitke, ki bi toliko veljala in tudi terjala od sodelujočih.

Dveinpolurni film Waterloo je najdražji projekt filmske zgodovine. Proizvodni stroški so gigantski: 40 milijonov dolarjev. „In ta superlativ (najdražji!) bo tudi ohranil,“ prerokuje koproducent Waterlooja Thomas Carille. „Takšen velikanski

Slavni popevkar Udo Jürgens

Slovenski glasbeni kritik lahke glasbe Vinko Šimek je imel nedavno s slovitim avstrijskim popevkarjem Udom Jürgensom intervju, v katerem izvemo, da le-ta ni želel postati zvezdnik. (Op. ured.)

„Kdo vas je odkril? Kot pevca, mislim.“

„Nihče. Prav zares nihče. Sedem let sem prepeval, ne da bi me kdo opazil. In verujete mi, da nisem pel nič slabše, kot danes. Imel sem šestinpetdeset managerjev, ki so mi obljubljali slavo in kariero.“

„Ste jim verjeli?“

„Nikoli si nisem delal nikakršnih utvar. Nikoli nisem želel postati zvezdnik.“

„Torej pripisujete svoj uspeh naključju?“

„Da. Kot je bil naključje moj sedeminpetdeseti manager: Hans Beierlein.“

„Dobro je vedel, kam vlaga denar. Obneslo se je. Že dve leti kasneje (1966) ste postali zmagovalci na popevki Evrovizije. Vašo skladbo Merci, chérie so žvižgali vrabci na strehi.“

„Res je. Leto 1966 je bilo tudi moje najuspešnejše leto.“

„Požete tudi skladbe tujih avtorjev?“

„Redko. Sicer dobim dnevno do trideset pisem z notnim materialom neznanih talentov. In vsi pišejo „posebej zame.“ Žal nimam časa, da bi vse to tudi pregledal.“

„Kaj pravite o današnji pop glasbi?“

„Pop glasba je pop in nič več.“

„Poznate tudi kakega jugoslovanskega pevca?“

„Razen Iva Robiča nikogar!“

film, kot smo ga zadnje leto lahko posneli v Ukrajini, bi dandanes pomenil preveliko tveganje.“ Italijanski producent Dino de Laurentiis in družbi Paramount in Columbia so sicer odšteli 28 milijonov dolarjev — toda Waterloo so omogočili šele Rusi. Mosfilm je sodeloval z 12 milijoni dolarjev in poslal na bojišče 20 tisoč rdečearmejcev, ki so nastopali kot statisti. Za sodelovanje na filmski fronti so prejeli le redno vojaško plačilo. Tako meni Carille: „Brez ruske pomoči bi film veljal 100 milijonov dolarjev.“ S tolmači, rokami in nogami se je Sergej Bondarčuk sporazumeval s 70 igralci, ki so imeli v filmu kaj povedati in ki so prišli iz 22 držav. Med njimi so bili Rod Steiger (Napoleon), Christopher Plummer (Wellington), Orson Welles (Louis XVII.) in Gruzinec Sergo Zakariadze kot Blücher.

„Ste že nastopili v Jugoslaviji?“

„Samo enkrat. V Splitu. Na festivalu.“

„Menda ste bili velik prijatelj slovitega Jochena Rindta?“

„Res je. In kar ne morem verjeti, da tega izrednega dirkača in odličnega človeka ni več med nami. Tik pred njegovo smrtjo sem hotel izdati ploščo, ki sem jo posvetil njemu. Pravzaprav je bila že v tisku. Pa sem po tej tragediji vse umaknil. Nočem, da bi kdo pomislil, da hočem morebiti zaslužiti na račun smrti svojega dobrega prijatelja.“

„Slišati je, da pišete musical?“

„Točno. Pišem glasbo po delu Bernarda Shawa Junaki. Premiera bo prihodnje jesen na Dunaju.“

„Boste tudi sami nastopili?“

„Morda kot dirigent, kot pevec pa ne.“

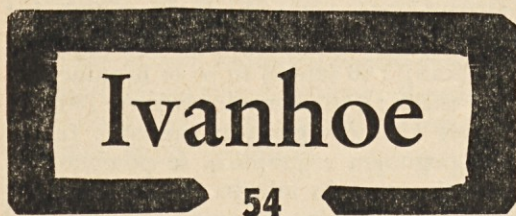
DEDIŠČINA

Tudi drugi sin Roberta Mitchuma je debitiral pri filmu. Trenutno snema film „Nasilje“, njegov honorar pa je 625 tisoč šilingov. Pred tridesetimi leti je njegov danes slavni oče dobil za svojo prvo vlogo v filmu „Nevihita“ desetkrat manj.

KANDIDATI ZA SVETOVNO PRVENSTVO

Za organizacijo svetovnega nogometnega prvenstva leta 1986 se je prijavilo kar pet držav. To so Japonska, Avstralija, Kolumbija, ZDA in Jugoslavija.

Vmesna tri svetovna prvenstva bodo organizirali: leta 1974 Zah. Nemčija, 1978 Argentina in 1982 Španija.

DEVETINTRIDESETO POGlavJE

Ob večernem somraku tistega dne, ko se je vršila proti Rebeki obravnava, če jo sme mo tako imenovati, se je začelo tiho trkanje na vrata njene jetniške sobice. To trkanje ni zmotilo prebivalke ne v predpisani večerni pobožnosti, ne v končni himni, ki smo jo takole ponašili:

Ko drag gospodu Izrael
je iz dežele sužnjev hodil,
je Bog očetov pred njim šel,
v dimu in ognju ga je vodil,
za dne mu kazal, oblak stoječ,
pot iz začudene tujine,
ponoči svetil, stolp žareč,
na rdeče arabske je peščine.

Kipel je k Njemu slavospev,
trobent in cimbal godba jasna
in zvonki zbori zionskih dev,
duhovov, borcev pesem glasna.
Zdaj tava zapuščen naš rod,
čudež sovražnikov več ne bega;
zavngli so otroci Tvojo pot
pa si jih pustil na cesti zlega.

A še dames, Nevidni — o,
ko sreča najbolj svetlo sijje,
na misel nate zastor bo,
ki njen varljivi svit zakrije.
In kadar noč in burje mrak
zagrne tudi pot življenja,
bodi nam luč in goreči znak,
Bog milosti, Bog potrpljenja!

Trinogom v smeh svoje harpe smo
ob babilonskih vodah pustili,

usahnil je kadila vonj,
glasovi cimbal so umolknil.
A ti veliš: „Ne kri kozá,
ne jarčevina mi ne prija;
ponižnost le in kes srca
sta meni radost in gostija.“

Ko so glasovi Rebekine pobožne himne zamrli v tišini, se je tiho trkanje ponovilo. »Stopi noter,« je dejala, »če si prijatelj; če si pa sovražnik, ti itak ne morem zabraniti vstopa.«

»Prijatelj ali sovražnik,« je rekel Brian de Bois-Guilbert in stopil v sobo, »oboje utegnem biti; izid najinega razgovora bo odločil o tem.«

Vznemirjena ob pogledu na moža, čigar razuzdano strast je smatrala za izvir svojega trpljenja, se je Rebeka oprezno, vendar pa brez plašljivosti umaknila v najbolj oddaljeni kot sobe, kakor da je odločena umakniti se, kar najdaje more, a tudi braniti svojo postojanko, če postane nadaljnje umikanje nemogoče. Čeprav brez izzivanja, se je vendarle pripravila, da z naporom vseh svojih moči zavrne napad, ako bi bilo potreba.

»Ni razloga, da bi se me bali, Rebeka,« je izpregovoril templjar; »ali, da se še bolj določeno izrazim, zdaj nimate povoda za to.«

»Ne bojim se vas, gospod vitez,« je odvrnila Rebeka, čeprav se je zdelo, da njeno kratko dihanje postavlja junaštvo teh besed na laž; »moje zaupanje je močno in ni me vas strah.«

»Nima vas za kaj biti,« je resno odgovoril Bois-Guilbert; »zdaj se vam ni več bati mojih prejšnjih blaznih poizkusov. V dosegu vašega klica so straže, do katerih nimam oblasti. Določene so, da vas odvedejo v smrt, Rebeka, vendar pa ne bi nikomur dovolile, da bi vas žalil, niti meni ne, če bi moja blaznost — zakaj drugače je ne morem imenovati — tako zapeljala.«

»Bog bodi zahvaljen!« je rekla Židinja.

»Smrt je v tem brlogu zla najmanjši mojih strahov.«

»Da,« je odvrnil templjar, »misel na smrt je pogumnemu duhu bližnja, če je pot do nje ravna in odprta. Bodljaja s kopjem ali udarca z mečem bi bilo meni malo mar; in tebi se ne zdi skok s strmega obzidja ali sunek z ostrim bodalom nič strašnega v primeri s tem, kar ima vsak izmed naju za sramoto. Dobro me umej, Rebeka: tako ti govorim zato, ker niso moji lastni pojmi o časti nič manj prenapeti od tvojih — oba znava umreti zanj!«

»Nesrečni človek,« je rekla Židinja, »tedaj si obsojen, da moraš izpostavljati življenje za načela, ki jima tvoja trezna pamet ne priznava veljave? To pomeni, da žrtvuješ svoj zaklad za nekaj, kar zate ni kruh; o meni nikar ne misli tako! Tvoja odločnost se morda ziblje na divjih in izpremenljivih valovih človeškega mišljenja, moja pa je trdno zasidrana na skali stoletij.«

»Molči, dekle,« je odvrnil templjar; »tako pogovori so zdaj malo prida. Obsojena si, da umreš, ne nagle in lahke smrti, kakršno si rada izbira beda in kakršno pozdravlja obup, ampak počasne, klavrne, mučne smrti, ki se zdi peklenskemu pobožnjaštvu teh ljudi primerna za to, kar imenujejo tvoj zločin.«

»In komu — če je taka moja usoda — komu sem dolžnica za to?« je rekla Rebeka. »Gotovo le tistemu, ki me je iz sebičnega in nizkotnega nagiba zavlekel semkaj in ki si zdaj iz kdove kakega neznanega razloga prizadeva, da bi še pretiral bedo, ki me čaka.«

»Ne misli,« je rekel templjar, »da sem te tako zapustil. Rad bi te bil tudi pred to nevatnostjo zaslonil s svojimi prsi, takisto drage volje, kakor sem jih nastavljal puščicam, ki bi bile drugače ranile tvoje srce.«

»Če bi bil tvoj namen, da častno varuješ nedolžnost,« je dejala Rebeka, »bi bila hvaležna zanj; tako si se pa že toliko hvalil z njim, da ti moram reči: življenje je zame brez vrednosti, ako naj ga rešim za ceno, ki bi jo ti zahteval.«

»Prenehaj se hudovati, Rebeka,« je odvrnil templjar; »sam svoje gorje imam in ni treba, da bi ga tvoji očitki še pomnoževali.«

»Kakšen je tedaj tvoj namen, gospod vitez?« je vprašala Židinja. »Govori kratko. Če imaš še kak smoter mimo tega, da gledaš bedo, ki si jo zakrivil, daj mi ga vedeti; in potem me pusti samo, če ti je drago. Korak iz častnosti v večnost je kratek, a strašen, in malo trenutkov mi ostane, da se pripravim nanj.«

»Vidim, Rebeka,« je nadaljeval Bois-Guilbert, »da me še vedno dolžiš gorja, ki bi ga tako rad odvrnil od tebe.«

»Gospod vitez,« je dejala Rebeka, »rada bi se ognila očitkov. A kaj je bolj gotovo od tega, da sem za svojo smrt dolžnica vaši nebrzdani strasti?«

»Motiš se, motiš se, če mi šteješ to, česar nisem mogel ne slutiti ne preprečiti, v moj namen ali načrt,« je hlastno nekako opravičevaje rekel templjar. »Ali sem mogel vedeti, da bo nenadoma prišel ta stari bedak, ki ga je nekaj plemenov fanatične hrabrosti in hvale, katero so norci dajali njegovemu brezumnemu spokorniškem mučenju samega sebe, za ta trenutek povzdignilo visoko nad njegovo lastno zaslugo, nad zdravo pamet, nad mene in nad vse stotine mojega reda, ki so v svojem človeškem mišljenju prosti bedastih in fantastičnih predsodkov, na kakršnih sloni njegovo mišljenje in ravnanje?«

»A vendar ste sedeli pred menoj kot sodnik, čeprav ste videli, da sem nedolžna, popolnoma nedolžna; pripomogli ste k moji obsodbi in, če sem prav razumela, se boste sami z orožjem postavili, da potrdite mojo krivdo in zagotovite mojo kazen.«

»Potrpi, dekle,« je odvrnil templjar; »noben narod se ne zna bolje od tvojih lastnih rodov vdati v to, kar prinese čas, in voditi svojo ladjo tako, da se okoristi tudi z nasprotnim vetrom.«

»Nesrečna ura, ki je naučila hišo Izraelovo te umetnosti!« je rekla Rebeka. »Toda gorje upogne srca kakor ogenj krhko

D. Ravljen:

Bahabirt

To je bil največji bahač naših krajev. Štefan Prtnjač, bajtar na Prevalu. — Kakšen bajtar? Veleposestnik res ne, ampak bajtar tudi ne. Taka starodavna domačija — je pravil — stoji na najtrdnjših tleh: tam čez Preval — je pravil — je tekla nekoč rimska cesta, gotovo so spodaj še denarji zakopani.

Lagal in bahal se je Štefan Prtnjač, da ga je vsakdo srčno rad poslušal. Posmeh je šel za njim. Toda Bahabirt se je požvižgal na vse skupaj. Zakaj se je bahal? Preprost je ta odgovor: zato, ker je laž tako čudovito lepa, resnica pa že od nekdanj bridko žalostna.

*

Nikoli ni Bahabirtu zmanjkovalo denarja.

„Pošast gorečal!“ je nekoč razlagal v vaški gostilni, „zadnjič mi je pa skoro trda predla. Žena mi javka in stoče že na tešče, da ne more v štacuno, ker ni beliča v omari. Avša, ji rečem, okoli sebe malo poglej! — In se je ozrla, neroda: v zibki se je otroče igralo s tisočakom, s celim jurjem¹, da!“

Ko je nekoč drugič tožila stara, da ni denarja pri hiši, se je Bahabirt srdito zavzel: „Kako da ne?“

Odcopil je tresko in začel drezati za ogledalom in za svetimi podobami v kotu: pisani metulji, kovači² in stotaki, so zaprašeni frčali na svetlo.

*

Za lanski božič je Bahabirt klal svinjo. Križ je bil z njo na dan njene smrti.

Najprej so morali razdreti podboje svinjaka, da so prasico lahko zvelikli na dan.

In ko je potem sam Bahabirt z nožem napravil križ in zasadil, je pol ure tekla sama čista mast, šele potem je počasi začela curljati kri.

Furovž ali to klanje svinje je trajalo tri dni in tri noči in gospod župnik so rekli, da bodo to imenitno reč dali v liste.

Za Veliko noč je pa Bahabirt vzredil petelina. Ta, ta je šele bil ptič! Bahabirt je pri fari pravil o njem:

„Ko smo ga lovili, je hudir skočil na škarpo, na betonirano škarpo, pravim. Pa so se pod njegovo težo vsi kremplji v betonu poznali.“

Poleti nekoč je šel Bahabirt na sejem. Tam je mesar Žuža nakupoval samo lepo živino. Nekaj za sebe, večji del pa za Lahe.

„Še jaz bi rad prodal!“ je v barantijo glasno segel Bahabirt, da so vsi belo pogledali. „Kaj pa?“ je hlastnil mesar.

„Težke vole bi prodal. O, še kako rad bi jih dal!“

„Dobro, pridem jutri na dom pogledat.“ Je mesar Žuža drugi dan res sopihal v breg, na Preval, volov pa nikjer.

„Kaj me, strela, telebaniš! Zakaj pa lažeš, mrha, da bi prodal!“

„Kaj bi lagal!“ se je izmuznil Bahabirt, „saj bi res rad prodal, težke in rejene vole bi dal, — pa Bog pomagaj, če jih nimam.“

Komaj sivko in pa kozico je preživljalo borno ceričje in robidovje okrog Prtnjačeve domačije in staja je bila le majceno večja od svinjaka, ki je stal zraven.

Vendar se je Bahabirt daleč naokoli hvallil, da nihče v treh farah naokrog nima marofa, kakršnega je postavil on:

„Takšna je ta moja galeja, da se mora golob na sredini odpočiti, če hoče marof preleteti...“

*

Še enega znamenitega pujsa sta vzredila Bahabirta. Tega sta pa prodala oštirju doli v vasi.

Pozimi je bilo, cesta s Prevala doli pa preozka.

„Hentaj,“ je pozneje razlagal Bahabirt, „razorali smo posebno gaz, pa smo tisto svinjsko pošast spravili s hriba v vas. To je hrumelo, kakor bi parizar drčal v prepad!“

*

Bilo je nekoč v volčje zimskem mrazu, ko se je Bahabirt odpravil k svitnicam in v farovž plačat mašo za pokoj staršev svoje žene. In le-ta njegov obisk v farovžu se je posebno imenitno obnesel:

„Zunaj še trda tema in mraz, da je za nohti ščipalo, ko potrkam na farovška vrata. Gospod župnik so še spali. Stopim v sobo, oni pa naravnost iz postelje!“

„Jehhata, Prtnjač, lako zarana — pa kako te le zebe, siromaka! Na, sezuj se pa lezi v mojo posteljo. Kar topla je še. Da ne omrzneš!“

... In sem lege! med samo perje, da mi

je koj vročina butnila v glavo. Potem so pa gospod župnik kuharico poklicali:

„Da te vendar, Ančka! Le obrni se in skuhaj temu našemu ljubemu Prtnjaču čaja... dosti slivovke vlij pa liter črnine mu zavri!“

Tako si je Prtnjač opomogel, plačal mašo in se vrnil domov.

*

Jih je še nekaj o Bahabirtu, a se pozablajo med nami. On sam pa nobene več ne stresa med ljudi. In če bi še prišel med nas, bi gotovo povedal, da sedi, tam gori v nebesih prav blizu Boga na desnici — čisto blizu, čisto blizu pri tronu nebeškem.

¹ jur = tisočak; ² kovač = desetak.

Čudaški srnjak

Kakih sto metrov od Margučeve hiše v Škofji Loki teče preko manjših brzic Poljanska Sora. Ta bistra reka privablja v svojo strugo razigrane otročaje, ki stikajo pod skalami za kaplji.

Med takimi razigranci je bil pred več kot pol stoletja tudi Julij Marguč. Tedaj je najbolj užival pri lovljenju rib „na črno“.

Leta so tekla in Julijevo prvo delovno mesto je bilo v ribogojnici na škofovskem veleposestvu v Nazarjah v Savinjski dolini. V letih, ko je mladenič dozoreval v moža, je veselje do ribolova zamenjalo resnejše, nevarnejše in za mladega moškega zanimivejše opravilo — lov. Iz svojega dolgega lovskega življenja se najraje spominja tega dogodka:

„Na Golte nad Mozirjem sem krenil na petelina. Dolgo sem hodil po precej visokem snegu, a o pernatem gozdnem kralju niti sledu. Odpravil sem se v samotno bajto na planini. Z lastnikom sva se dobro ogrela, potem pa šla skupaj poskusit lovsko srečo. Nisva dolgo hodila, ko mi je spremljevalec pokazal proti vrhu visoke smreke. Kakšen pogled! Na vejah je sedelo nekaj divjih kur in petelin. Dvignil sem puško, pomeril na petelina in sprožil. Kolega je zaklical: ‚Zadel si ga!‘ Ko sem cev puške obrnil k tlom, je iz nje padel moker naboj.“

Pozneje se je Julij vpisal v lovsko in ribiško zvezo. V obeh je opravljal številne funkcije. Zdi se mu čudno, da ni več lovcev tudi v ribiški organizaciji. Morda se ne zavedajo, da se lov in ribolov dopolnjujeta.“

Med najinim pogovorom sem si ogledo-

val stene zelo okusno opremljene lovske sobe. Posebno pozornost je vzbudila trofej nad mizo. Julij mi je zaupal zgodbo o čudaškem srnjaku:

„Zasledoval sem ga dober mesec od jase do jase, od potoka do potoka in iz hoste v hosto. Nekčega dne sva se srečala iz oči v oči. Štirideset korakov je bilo med nama. Pogledal sem skozi daljnogled. Srnjak je stal pri miru in me motril. Čudno se mi je zdelo, da tako mirno čaka na strel, kot da se je naveličal tegob sveta. Pomeril sem in sprožil. Počilo je in srnjak se je zgrudil.“

Veste, to je ena najlepših trofej v škofje-loški lovski družini. Ocenjena je bila s 116 točkami.“

„Lovca si vedno predstavljamo kot človeka, ki na veliko strelja divjad,“ sem mu dejal.

„To prepričanje je zmotno. Pravi lovec le malokrat ukrovi prst ob puškinem petelinu. Tisti, ki hodijo v gozdove po trofeje, so strelci, ne pa lovci,“ me je za konec poučil Julij Marguč. T. J.

Dana:

Kot tujea

Kot tujea

— si pisal nekoč —
ki sta se slučajno sestala,
rokó si v pozdrav podala
in gresta nato svojo pot.

Kot tujea? Saj nisva si več.
Pa zdaj, ko se v igred poraja,
mi žalostna misel vstaja:
Kot tujea si bova spet.

Kot tujea

— ta misel boli —
se bova v življenje zgubila,
usak zase kupo izpila,
ki nama jo čas natoči.

Izpolnjeno prerokovanje. — 84-letni možakar se je poročil s 24-letnim dekletom. Ob tej priložnosti je zapisal neki časopis o tem tole: »Ko je pred enim letom umrla njegova žena, so mislili sorodniki, da mu bo ta izguba zmešala pamet, kar se je tudi zgodilo...«

jeklo in tisti, ki si ne morejo več sami vladati in niso več svobodni državljani svoje lastne svobodne in neodvisne države, se morajo uklanjati tujcem. To je naše prekletstvo, gospod vitez, nedvomno zaslužno z grehi našimi in naših očetov; a vi, ki se hvalite s svobodo kot svojim prirojenim pravom — koliko hujša je vaša krivica, da se kljub svojemu prepričanju klanjate tujim predsodkom!«

»Grenke so tvoje besede, Rebeka,« je rekel Bois-Guilbert, nestrpno korakaje po sobi; »a jaz nisem prišel zato, da bi izmenjaval s teboj očitke. Vedi, da Bois-Guilbert ne odneha živemu človeku, če ga tudi kdaj okolnosti pripravijo, da za nekaj časa izpremeni svoj načrt. Njegova volja je kakor gorski potok, ki ga utegne skala sicer za majhno razdaljo odvrniti od smeri, a mu ne more ubraniti, da ne bi našel svoje poti k morju. Od koga misliš, da je prišel list, ki te je opozoril, da zahtevaj borca, če ne od Bois-Guilberta? V kom drugem bi bila mogla zbuditi toliko sočutja?«

»To je kratek odlog takojšnje smrti, ki mi bo malo pomagal,« je dejala Rebeka. »Ali je bilo to vse, kar si mogel storiti za dekle, ki si nakopičil gorje na njeno glavo in si jo spravil na rob groba?«

»Ne, dekle,« je rekel Bois-Guilbert, »to ni bilo vse, kar sem nameraval. Da se nista vmešala ta fanatični bebec in bedak Goodalriški, ki se kot templjar dela, kakor da misli in ravna po zakonih navadnega človečanstva, bi posel viteza-branilca ne bi padel na preceptorja, ampak na kakkega redovnega brata. Tedaj bi jaz sam — zakaj tak je bil moj namen — ob zvokih trobente prihajal na borišče kot tvoj branilec, preoblečen v klativiteza, ki išče prigod, da preizkuša svoje kopje in ščit; in če bi Beaumanoir izbral ne enega, ampak dva ali tri izmed bratov, niti malo ne dvomim, da bi jih s svojim edinim kopjem pometal s konj. Tako, Rebeka, bi bila tvojja nedolžnost dokazana, za svoje zmagovalsko plačilo bi se pa zanesel na tvojo lastno hvaležnost.«

»Gospod vitez, to je prazno bahanje,« je rekla Rebeka, »če se hvalite s tem, kar bi storili, ako se vam ne bi bilo zdelo bolj prikladno, da ste ravnali drugače. Sprejeli ste mojo rokavico; moj branilec, če ga bom vobče našla, zapuščena stvar, se bo moral na borišču srečati z vašim kopjem — in vendar, vendar se delate mojega prijatelja in zaščitnika!«

»Tvoj prijatelj in zaščitnik tudi bom,« je resno odvrnil templjar, »a čuj me, s kolikšno nevarnostjo, ali bolje, s kolikšno gotovostjo osramočenja; in ne grajaj me, če povem svoje pogoje, preden žrtvujem vse, kar mi je bilo doslej dragega, da rešim življenje židovske devojčke.«

»Govori!« je rekla Rebeka, »ne razumem te.«

»Prav,« je dejal Bois-Guilbert; »govoriti hočem tako odkrito, kakor le kdaj kak skešan grešnik svojemu duhovnemu očetu v izpovednici. Rebeka, če ne pridem na borišče, izgubim slavo, čin in zrak, ki ga diham, to je, spoštovanje svojih bratov in upanje, da postanem kdaj naslednik mogočne oblasti, ki jo zdaj upravlja bebasti pobožnjak Luka de Beaumanoir in ki bi jo jaz čisto drugače uporabil. Taka je moja neizogibna usoda, razen če se z orožjem postavim zoper tvojo stvar. Preklet naj bo Goodalricke, ki mi je nastavil to past, in dvakrat preklet Albert de Malvoisin, ki mi je ubranil, da nisem vrgel rokavice praznovnemu in od starosti bebastemu norcu v obraz, za to, da je poslušal tako nesmiselno obtožbo zoper bitje tako visokega duha in mile podobe, kakor si ti!«

»Kaj bi zdaj zveneče besede in laskanje!« je odvrnila Rebeka. »Odločil si se, ali naj preliješ kelih nedolžne ženske ali naj spraviš svoj zemeljski položaj in svoje posvetne upe v nevarnost. Kaj ti pomaga, da še govoriš o tem? Odločil si se.«

»Ne, Rebeka,« je rekel vitez z mehkejšim glasom in stopil bliže k njej; »nisem se še odločil, ne, — čuj, na tebi sami je, da odločiš! Ako stopim na borišče, moram ohra-

niti svoji bojni sloves; in če to storim, tedaj umreš na grmadi, zakaj ni ga viteza, ki bi se mogel z enakimi upi ali celo z možnostjo zmage spoprijeti z menoj, razen Riharda Levjesrčnega in njegovega ljubljence Ivanhoeja. Kakor dobro veš, je Ivanhoe nezmožen, da bi nadel oklep, Rihard pa je jetnik v tujini. Ako nastopim, tedaj umreš, tudi če bi tvoje dražesti zapeljale kakkega vročekrvnega mladeniča, da bi se v tvojo obrambo pokazal na borišču.«

»In čemu je treba, da to tolikokrat ponavljaš?« je rekla Rebeka.

»Čemu?« je ponovil templjar. »Dobro je, da si ogledaš svojo usodo z vseh strani.«

»Nu prav, tedaj obrni list,« je dejala Zidinja, »in daj mi, da vidim drugo stran.«

»Ako nastopim,« je rekel Bois-Guilbert, »tedaj boš umrla počasne in okrutne smrti, z mukami, enakimi trpljenju, ki pravijo, da čaka krivica na onem svetu. Če pa ne nastopim, tedaj sem onečaščen vitez, obtožen čarodejstva in občevanja z nejeverniki; moje ime, ki sem ga tolikanj proslavil, bo ljudem v očiitek in zasmeh. Tedaj izgubim sloves, izgubim čast, izgubim upanje veličine, kakršno še cesarji komaj dosežejo; žrtvovati moram goreče častihlepje, načrte, visoke kakor tiste gore, ki pravijo o njih pogani, da segajo do neba. In vendar, Rebeka,« je dodal in se vrgel k njenim nogam, »to veličino bom žrtvoval, te slave se odrečem, ta oblast mi bo za malo, čeprav je že na pol v dosegu mojih rok, ako mi rečeš: Bois-Guilbert, sprejemem te za svojega ljubega.«

»Ne misli na takšno brezumje, gospod vitez,« je odvrnila Rebeka, »ampak hiti k regentinji, kraljici materi, in k princu Johnu, ki zaradi časti angleške krone ne moreta odobriti namenov vašega velikega mojstra. Tako mi pomoreš, ne da bi sam kaj žrtvoval in ne da bi dobil pretvezo, s katero bi mogel zahtevati od mene kako nagrado.«

»Z njimi se ne pogajam,« je nadaljeval, držoč za rob njene obleke, »samo do tebe se obračam; in kaj bi ti moglo braniti, da

se odločiš zame? Pomisli, tudi če bi ti bil sovražnik — smrt je hujša; in moj edini tekmeč je smrt.«

»Tega zla ne tehtam,« je rekla Rebeka, boječ se, da ne bi razjarila divjega viteza, vendar pa trdno odločena, da ne bo ne izpodbujala njegove strasti, ne delala, kakor da jo hoče izpodbujati. »Bodi mož, bodi kristjan! Če te res vera nagiblje k usmiljenju, ki ga je v vaših ustih več nego v vaših dejanjih, reši me od strašne smrti, ne da bi iskal nagrade, ki bi izpremenila tvoje velikodušje v nizko ikupčijo.«

»Ne, dekle,« je rekel ponosni templjar in skočil na noge, »tako me ne boš prevanila! Če se odrečem sedanji slavi in bodočim častem, se jim odrečem zaradi tebe in zato pobegnem skupaj. Poslušaj me, Rebeka,« je rekel in glas mu je spet postal mehkejši; »Anglija in Evropa še nista ves svet. Ne manjka se prostranstev in poprišč, ki so celo mojemu častihlepju dovolj široka. V Palestino pojdeva, k mojemu prijatelju Konradu, markizu Monsterratskemu; kakor jaz, je tudi on prost otročjih pomislekov, ki oklepajo prirojeno svobodomnost našega razuma. Rajši se zveževa s Saladinom, kakor da bi trpela porog teh svetohlinec, ki jih prezirava. Utrl si bom nova pota do veličine,« je nadaljeval, spet naglo stopaje po sobi, »in Evropa bo čula glasni korak njegov, ki ga je izgnala iz svoje družine! Milijoni križarjev, ki jih pošiljajo v pokolj, ne morejo toliko storiti v obrambo Palestine in sablje tisočev in desetisočev Saracenov ne morejo tako globoko zasekati poti v deželo, za katero se borijo narodi, kakor jo bosta moč in politika moja in tistih bratov, ki bodo kljub staremu svetohlincu ostali z menoj v dobrem in zlem. Kraljica boš, Rebeka — na Karmelski gori postavi prestol, ki ga bo osvojila zate moja hrabrost, jaz sam pa zamenjam dolgo zaželeno bulavo za žezlo!«

(Dalje prihodnjič)

Dr. Kurt Waldheim Für 1971-1977 Ein Präsident neuen Stils

Der Mann, dem die Welt vertraut.

Damska moda

Scheibel

v veliki izbiri v strokovni trgovini

Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 83 395

Zemljišče

južno-zapadno od Celovca
ugodno naprodaj.
1 m² 65.— šil.

Interesenti se lahko ogledajo pri
upravi lista NT.

Dobra sadna drevesca in
jagodno grmičevje dobite samo
v drevesnici

MARKO POLZER, pd. Lazar
Št. Vid v Podjuni

Vse
iz ene
roke

KOTMARA VES
KÖTTMANNSDORF

tel. 0 42 22—79 11 17

- BETONSKO PODJETJE
- VELETRGOVINA ZA GRADBENI
MATERIAL

WOLFSBERG, tel. 0 43 52—29 91

Lahko si pa ogledate tudi najlepšo razstavo
ploščic Avstrije.

Dostavljamo tudi v sobotah.

Informacije dobite v vseh zadevah v Kot-
mari vesi ali pa v Wolfsbergu.

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 28. 3.: 7.00 Duhovni nagovor — S
pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. —
PONEDELJEK, 29. 3.: 13.45 Informacije — Za
našo vas. — TOREK, 30. 3.: 13.45 Informacije —
Športni mozaik — Za krmilom. — SREDA, 31. 3.:
13.45 Informacije — Poper in sol. — ČETRTEK,
1. 4.: 13.45 Informacije — Koroška sinoda —
Oton Župančič: Veronika Deseniška — 3. (4.
dejanje). — PETEK, 2. 4.: 13.45 Informacije —
Obiskali smo... — SOBOTA, 3. 4.: 9.00 Rubrika
za jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi
do pesmi — od srca do srca. — 14.00 Pesem po-
vezuje.

SODELOVANJE KONČAR—AEG

Zagrebska tovarna generatorjev Rade
Končar bo dobavila zahodnonemški tovarni
turbin AEG-Kanis šest turbinskih genera-
torjev po 25.000 kWh za skupno 240 ton teže
v vrednosti 2,4 milijona mark. To je prvi ko-
rak na poti do tesnejšega sodelovanja med
tovarnama.

SOVJETSKO ŽITO ZA POLJSKO

Po novem letu Sovjetska zveza dobavlja
Poljski več kot 10.000 ton žita dnevno. Le-
tos bo Sovjetska zveza poslala Poljski 2
milijona ton žita (Poljska bo letos uvozila

2,5 milijona ton žita). Uvažati morajo zaradi
slabe lanske letine in neugodnih vremen-
skih razmer. Letos so uvozili že 600.000 ton
žita.

TEKAČ UJEL TATU

Pred tedni je nekdo vdrl v veletrgovino pod-
jetja „Centromerker“ v Ljubljani in nakradel za
okrog 9 starih milijonov ur in zlata. Na srečo pa
je prav v tistem času, bilo je pozno ponoči, pri-
šel mimo nekdanji slovenski maratonec Karel
Brvar, ki se je spustil v dir za nepridipravom.
Vlomilcu je kaj hitro pošla kondicija, medtem ko
se je nekdanji maratonec komaj dobro ugrl.
Ko ga je le-ta zgrabil, tat ni mogel prikriti začu-
denja ob takšnih sposobnostih neznanca. Očitno
nekdaj odlični atlet še ni povsem iz forme...

NEUSPELA VARNOSTNA NAPRAVA

Ko je Christine Wilmore iz Newarka v Ve-
liki Britaniji odhajala na dopust, je bila moč-
no zaskrbljena, da ne bi kdo vlomil v stano-
vanje v njeni odsotnosti. Zato je kupila veli-
ko lutko in jo položila na posteljo ob oknu,
da bi morebitni nezaželeni obiskovalci mi-
slili, da nekdo v sobi spi. Toda kljub njeni
previdnosti, so v stanovanje vseeno vdrl.
Vdrl so policaji. Poklical jih je sosed, ki je
več dni opazoval nepremično lutko na po-
stelji in je bil prepričan, da gre za mrliča.

SMRTONOSNI ŽVIŽG

Charles Morshel iz Metza je spregledal
luč na semaforu in ob nepravem času zape-
ljal skozi križišče. Ko je prometnik ostro za-
piskal, da bi ga kaznoval za prekršek, se je
Morshel žvižga tako ustrašil, da ga je zadela
srčna kap. Umril je za volanom svojega av-
tomobila sredi ulice.

Charles Morsel je bil star enainosedem-
set let in je imel že petdeset let vozniško
dovoljenje. V vseh teh letih ni bil niti enkrat
kaznovan zaradi prometnega prekrška.

HOČETE ZIDATI?

Vedno in vsak čas na razpolago
odjemalcem

FERLACHER BETONWERK

J. Pagitz, Ferlach — Borovlje

Tel. 0 42 27 /375

(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

MARMOR

že tisoč let zanesljiv, ni več danes
nikak luksus!

MARMOS
KLAGENFURT, ROSENALERSTRASSE 46

kelag

KOMFORT IM GASTLICHEN SÜDEN

SONDERSCHAU DER KÄRNTNER

ELEKTRIZITÄTS-AKTIENGESELLSCHAFT AUF DER „GAST 71“

Če imate v načrtu, da si nabavite novo
opremo, na novo uredite ali dopolnite, go-
tovo ne boste zamudili prilike in obiskali ter
poizvedeli o raznih možnostih pri „Gost 71“.
V tej zvezi bi vas opozorili na Kova-po-
hištvo, ki je zadnja leta vsestransko ugodno
zadovoljilo gostinska in hotelska podjetja
kakor tudi privatnike in tako zaslovelo. Ni
težko odgovoriti, zakaj in kako. To mlado
podjetje ima ne samo visoko proizvodnjo
in veliko izbiro na tujskoprometnem sekto-
ru, kot tujske sobe i. p., temveč nudi tudi z
zelo ugodno kalkulacijo, zanesljivostjo cen
in najboljšo postrežbo.

Na razstavi „Gost 71“ posebej pade v oči
pri Kova-pohištvu ugodna ponudba rustikal-
nega pohištva; prodaja tega bo ravno na
tej razstavi „Gost 71“ zaslovela. Bogati pre-
gled programa za pohištvo v letu 1971 na
razstavnem prostoru Kova je dragocen do-
prinos razstavi „Gost 71“ kakor tudi za vsa-
kega obiskovalca.

Izredna ponudba: stoli, omare za čevlje,
pohištvo v rustikalnem slogu, po diskontnih
cenah.

Kova-pohištvo razstavlja na „Gost 71“
senzacionalno obširen program pohištva in opreme

NOVOSTI Z DUNAJSKE RAZSTAVE: OPREME GOSTINSKIH PODJETIJ IN TUJSKE SOBE

